



**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

Akademien för hälsa, vård och välfärd

BARNKONVENTIONEN OCH EKONOMISKT BISTÅND

BEATRICE SKÖNVALL

*Huvudområde: Socialt arbete
Nivå: Grundnivå
Högskolepoäng: 15 hp
Program: Socionomprogrammet
Kursnamn: Examensarbete inom socialt
arbete
Kurskod: SAA056*

Handledare: Kitty Lassinantti

*Seminariedatum: 2021-01-13
Betygsdatum: 2021-01-25*

SAMMANFATTNING

Studien syftar till att undersöka om barnkonventionen sedan den infördes som lag i januari 2020, har påverkat arbetssättet hos handläggare som arbetar med Ekonomiskt bistånd. Vidare syftar studien till att undersöka hur arbetssättet vid utredningar om Ekonomiskt bistånd kan förstås utifrån diskursiva föreställningar om barn. Studien har använt kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Intervjuerna genomfördes med totalt sex handläggare som arbetade med att utreda Ekonomiskt bistånd i sex olika kommuner. Resultatet visar att majoriteten av de intervjuade handläggarna inte har ändrat sitt arbetssätt sedan barnkonventionen blev lag. Utredningen om Ekonomiskt bistånd anses också främst beröra de vuxna snarare än barnen. Resultatet visar även att det är ett etiskt dilemma för handläggarna huruvida barnen ska delta utifrån ett delaktighetsperspektiv relaterat till artikel 12 i barnkonventionen, eller om de ska skyddas från eventuell oro och skuld känslor som kan uppstå i samband att det får ta del av information om familjens ekonomiska utsatthet. Det dilemma som handläggarna i studien upplever visar på två olika diskurser kring barn. Å ena sidan framställs barn som skyddsobjekt som bör skonas från information kring utredningen, och å andra sidan konstrueras barn som kompetenta aktörer som förväntas delta aktivt och bidra i utredningen av familjens ekonomi. Exempel på när barn görs mer delaktiga i utredningar är barn som får agera tolkar åt sina föräldrar. Barnets position går då från att i första hand ses som ett skyddsobjekt till att barnet ses som kompetent nog att delta i utredningen och diskutera ekonomiska frågor för sina föräldrars räkning.

Nyckelord: Barnkonventionen, delaktighet, ekonomiskt bistånd, barns aktörskap.

ABSTRACT

The Convention on the Rights of the Child was included in Swedish legislation in January 2020. The purpose of this qualitative study is to investigate if and how this has affected work practices among social workers that investigate families in need of financial support. The purpose is also to examine if and how children's participation in investigations of financial support can be understood in relation to different discourses on children. The method that has been used is semi-structured interviews with a total of six social workers within Financial Assistance in six different municipalities. The results show that a majority of the social workers in the study have not changed their work practices since the Convention on the Rights of the Child became law. The Investigation of Financial Assistance is also seen as primarily concerning adults rather than children. The dilemma experienced by the social workers in this study can be interpreted as related to two different discourses about children. On the one hand, children are presented as objects of protection that should be spared from information about the investigation, and on the other hand, children are constructed as competent actors who are expected to participate actively and contribute to the investigation of the family's economy. The case when children participate more actively in the investigation of the family's economy is when children act as interpreters for their parents. The child's position then goes from being seen primarily as an object of protection, to be seen as competent to participate in the investigation and be involved in discussions of financial issues on behalf of their parents.

Keywords: Convention on the Rights of the Child, participation, financial assistance, child participation.

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och frågeställningar.....	2
1.3	Centrala begrepp.....	2
2	TIDIGARE FORSKNING	3
2.1	Barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer.....	3
2.2	Synen på barn i utredningar inom ekonomiskt bistånd.....	4
2.3	Kritiska moment vid implementering av barnkonventionen.....	6
2.4	Reflektion - tidigare forsknings relevans för undersökningen.....	7
3	TEORETISKT PERSPEKTIV	7
3.1	Socialkonstruktivism.....	8
3.2	Ett barndomssociologiskt perspektiv	9
4	METOD OCH MATERIAL.....	11
4.1	Val av metod	11
4.2	Datainsamling och genomförande	11
4.3	Urval	12
4.4	Databearbetning och analysmetod	14
4.5	Förförståelse.....	14
4.6	Tillförlitlighet i studien	15
4.7	Etiska överväganden.....	16
5	RESULTAT OCH ANALYS	17
5.1	Tolkning av barnkonventionen.....	17
5.1.1	<i>Föräldraansvar.....</i>	<i>19</i>
5.2	Synen på barnen.....	21
5.2.1	<i>Olika konstruktioner av barnen.....</i>	<i>23</i>

6	DISKUSSION	25
6.1	Resultatdiskussion	25
6.1.1	<i>Upplever handläggare att utredningsarbete och beslut som rör ekonomiskt bistånd för barnfamiljer förändrats sedan Barnkonventionen infördes som lag och i så fall på vilket sätt?</i>	<i>25</i>
6.1.2	<i>Vilka diskursiva föreställningar har handläggare om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av Ekonomiskt bistånd till familjen?</i>	<i>27</i>
6.2	Metoddiskussion	28
6.3	Etikdiskussion	30
7	SLUTSATSER	30
7.1	Förslag på fortsatt forskning	30
	REFERENSLISTA	31

BILAGOR

BILAGA A. INTERVJUGUIDE

BILAGA B. MISSIVBREV

1 INTRODUKTION

I följande avsnitt kommer studiens bakgrund beskrivas samt dess koppling till det sociala arbetet. Vidare kommer studiens centrala begrepp att listas och definieras. Slutligen kommer en redogörelse för författarens förförståelse inom det valda fältet.

1.1 Bakgrund

Förenta nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen trädde i kraft den 2 september år 1990 och blev därmed ratificerad i Sverige. Detta efter att ha antagits av FN:s generalförsamling ett år tidigare, den 20 november 1989 (Barnombudsmannen, 2020). Barnkonventionens huvudsakliga ändamål är att ge alla barn rätten att komma till tals och behandlas med respekt (Barnombudsmannen, 2020). United Nations Children's Fund (2020) (UNICEF) beskriver att barnkonventionen är ett bindande internationellt avtal som fastslår att barn ska vara individer och besitta egna rättigheter, barnen ska inte vara föräldrars eller vuxnas ägodelar. Barn definieras som alla människor under 18 år, och enligt konventionen ska alla åtgärder som berör barn alltid utgå ifrån vad som anses vara barnets bästa (Barnombudsmannen, 2020). Vidare klargör UNICEF att barnkonventionen utgör totalt 54 artiklar som redogör för olika delar av barnets rättigheter och tillsammans skapar dessa 54 artiklar en helhet. Det finns enligt UNICEF, fyra principer som utgör grunden och som alltid ska tas i beaktning i frågor som rör barn, dessa fyra artiklar är att alla barn har samma rättigheter och lika värde, barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn, alla barn har rätt till liv och utveckling samt alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

År 2018, den 13 juni röstade Sveriges riksdag ja till att införa barnkonventionen som lag i Sverige, detta ledde till att den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag (Barnombudsmannen, 2020). Utredningen *Barnkonventionen blir svensk lag* från Statens offentliga utredningar (SOU 2016:19) visar att det finns brister inom Sveriges myndigheter när det gäller att hantera barns rättigheter. Det framkommer bland annat att artikel 3, som berör att barns bästa ska beaktas, samt artikel 12, som berör barnens rätt att uttrycka sig och ha inflytande, är de artiklar som visat sig vara svårast att leva upp till (SOU 2016:19). År 2017 tillsatte Sveriges regering en utredning för att göra en översyn av socialtjänstlagen och socialtjänstens uppgifter. Den statliga utredningen *Framtidens socialtjänst* (SOU 2020:47) syftar till att stärka barns rättigheter och även göra socialtjänsten mer kunskapsbaserad och tillgänglig. (SOU 2020:47). Vidare tar Barns rätt i samhället (2020) (BRIS) upp att andra lagar som berör barn behöver revideras så att de blir enhetliga med barnkonventionen som 2020 trädde i kraft som svensk lag. Utredningen *Barnkonventionen blir svensk lag* påpekar även att det kan finnas svårigheter i att tolka barnkonventionens artiklar då den är skriven på ett annorlunda sätt än vad nuvarande svenska lagstiftningar är, vilket kan leda till att olika

personer och myndigheter tolkar lagen på skilda sätt (SOU 2016:19). Med detta i åtanke är det intressant att studera om det skett förändringar i socialtjänstens sätt att arbeta för att leva upp till den nya lagen, och vilka förändringar dessa i så fall är, när barnkonventionen går från att vara ratificerad till att numera vara en svensk lag. Intresset för att studera just utredningar av Ekonomiskt bistånd grundar sig i en vilja att rikta fokus på en typ av utredningar som inte har huvudfokus på barnen i utredningar, men där barnen i allra högsta grad ändå kommer beröras. Barns delaktighet regleras i artikel 12, och är en av de artiklar som enligt tidigare forskning är svår att implementera (SOU 2016:19).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att få fördjupad kunskap om, och i så fall hur, införandet av Barnkonventionen som lag förändrat arbetssättet vid utredning av Ekonomiskt bistånd. Vidare syftar uppsatsen till att studera hur arbetssättet vid utredningar om Ekonomiskt bistånd kan förstås utifrån diskursiva föreställningar om barns delaktighet i utredningar som rör familjens ekonomi. För att besvara syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Upplever handläggare att utredningsarbete och beslut som rör ekonomiskt bistånd för barnfamiljer har förändrats sedan Barnkonventionen infördes som lag och i så fall på vilket sätt?
- Vilka diskursiva föreställningar har handläggare om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av ekonomiskt bistånd till familjen?

1.3 Centrala begrepp

Barnkonventionen – FN's bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn (UNICEF, 2020)

Barn - Barn definieras som alla människor under 18 år (UNICEF, 2020).

Ekonomiskt bistånd – I studien kommer främst begreppet Ekonomiskt bistånd användas. Begreppet försörjningsstöd kan komma att användas och är då likställt med Ekonomiskt bistånd. Begreppet syftar till det bidrag du kan få från kommunen för att täcka grundläggande behov, såsom mat och bostad vilket regleras enligt Socialtjänstlagen, 4 kap. 1 § SoL

Ekonomisk utsatthet – Begreppet ekonomisk utsatthet förekommer i studien och följer Salonens (2012) definition som beskriver ekonomisk utsatthet som en inkomst som är så pass låg att individen kan erhålla ekonomiskt bistånd. Ekonomisk utsatthet kommer även beskrivas närmare i avsnittet tidigare forskning.

2 TIDIGARE FORSKNING

I det här avsnittet presenteras forskning som berör barn och ekonomisk utsatthet. Vidare presenteras forskning som berör synen på barn inom Ekonomiskt bistånd. Slutligen presenteras forskning som berör implementering av barnkonventionen.

Den tidigare forskningen togs fram genom sökningar i Mälardalens Högskolas databas. De sökord som användes i olika variationer var *barnkonventionen*, *implementering*, *Convention on the rights of the child*, *article 12*, *ekonomiskt bistånd*, *socialtjänsten*, *barns strategier*, *ekonomisk utsatthet*. Utifrån dessa sökord återfanns ett flertal artiklar som ansågs vara relevanta, utifrån dessa artiklars referenslista kunde ytterligare artiklar och avhandlingar identifieras. Tidigare forskning omfattas av bland annat avhandlingar, litteraturöversikt, och vetenskapliga artiklar. Samtliga artiklar var peer-reviewed, vilket innebär att de har granskats innan de har publicerats. Eftersom barnkonventionen trädde i kraft år 1990, gjordes det i denna studie ingen avgränsning till årtal vid sökning av tidigare forskning, detta för att inte riskera att intressant forskning skulle förbises på grund av att den klassas som för gammal, detta gör att även äldre litteratur används. Eftersom olika länder har implementerat barnkonventionen vid olika årtal undveks därmed risken att missa relevant tidigare forskning som gjorts vid olika årtal.

2.1 Barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer

Ekonomiska skillnader hos barnfamiljer har mätts sedan 1991, och under de senaste fem åren har den ekonomiska utsattheten ökat i 84 av Sveriges kommuner (Salonen, 2018). I Sverige ökade antalet barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer mellan åren 1991 och 1997, sedan minskade antalet under 1990-talet slut och 2000-talet början. År 2003 och 2004 ökade antalet barn i ekonomiskt utsatta familjer igen, denna gång från ca 12 % till 13 % (Salonen 2018). Störst risk att hamna i ekonomisk utsatthet har barn som lever med en ensamstående förälder, barnfamiljer med flera barn samt barn som har föräldrar med utländsk bakgrund (Salonen, 2018). Harju (2008) gör i sin avhandling intervjuer med barn och föräldrar som lever i ekonomisk utsatthet och är bosatta i Sverige. Deltagande i studien är åtta vuxna och fjorton barn i åldrarna 7–19 år i totalt sju familjer. Harju undersöker med syfte att studera hur barnen i ekonomiskt utsatta familjer upplever tillvaron. I studien beskrivs att föräldrarna prioriterar barnens behov men att de upplever det som svårt att ha råd att köpa kläder som för tillfället ses som populära åt barnen. Barnen beskrivs känna av skillnaden i familjen då de påpekar att de ofta köper kläder för nöjes skull med pengar som de själva sparar ihop, medan föräldrarna inte beskrivs prioritera sig själva i relation till klädinköp. Barnens strategi att köpa kläder för sina egna pengar kan ses som en effekt av att de är medvetna om svårigheten med denna utgift på grund av familjens ekonomi (Harju, 2008).

Harjus (2008) beskrivning av barns upplevelse av ekonomisk utsatthet återspeglas i Fernqvist (2012) studie. Fernqvist belyser i sin studie med hjälp av intervjuer av 17 svenska barn i åldrarna 6–18, hur barn skapar strategier i relation till familjens ekonomiska utsatthet. Fernqvist beskriver begreppet ekonomisk utsatthet närmre, och utgår från att en familj som

är aktuell på ekonomiskt bistånd kan anses ha en inkomst i likhet med den enligt Salonens (2018) definition. Urvalet gjordes genom att Fernqvist utgått från länsrättsdomar där föräldrar har överklagat beslutet om att avslå familjens ansökan om ekonomiskt bistånd. Barnen som deltog i Fernqvists studie är medvetna om familjens ekonomiska situation och är benägna att ta på sig en ansvarsroll. De oroar sig över familjens ekonomi och gör avkall på umgänge med vänner och aktiviteter. Barnen uttrycker också en önskan och vilja att bidra rent ekonomiskt till familjen, men de uttrycker även en sorg över att inte kunna göra det, då de är medvetna om att de som barn inte har möjlighet att bidra. Detta menar Fernqvist är ett uttryck för den begränsning av aktörskapet som rollen 'barn' innebär.

Fernqvist beskriver en tydlig självbild som barnen uttrycker, nämligen synen på sig själva som en utgift. Barnen uttalar sig kring att det är kostsamt att ha barn, och till följd av detta tar en tolvåring som intervjuats inte längre hem kompisar på middag, eftersom det är tärande för ekonomin. Slutligen beskriver Fernqvist en strategi som framkommer hos barnen, i ett utdrag från en intervju med ett barn på nio år, där det framkommer att i de fall som föräldern "tappar kontrollen" över situationen och sina känslor, blir det barnet som har en beredskap för situationen och i dessa situationer lämnar barnet rummet för att inte tynga föräldern med sin egen sorg och oro. (Fernqvist, 2012)

2.2 Synen på barn i utredningar inom ekonomiskt bistånd

Fernqvist (2012) presenterar en undersökning med fokus på hur barnen förstås utifrån, samt hur de själva upplever sin situation inom familjer som lever i ekonomisk utsatthet. Fernqvist beskriver att barn generellt tenderar att ses som komponenter i en familj, och att rollen som social aktör som besitter rättigheter och handlingsutrymme, kommer sekundärt. Detta menar Fernqvist leder till att barns inflytande begränsas då barnets position är annorlunda jämfört med den vuxnes position i förhållande till makt, aktörskap och tillgång till resurser. Vidare beskriver Fernqvist att detta kan leda till att den ekonomiska utsattheten ses som en familjeangelägenhet där barnet tar ett känslomässigt ansvar i familjen, snarare än enbart föräldrarnas angelägenhet. Detta är ett resonemang som även Stern (2007) belyser i sin forskningsöversikt gällande problematik kring att implementera artikel 12. Stern menar nämligen att det är en omöjlighet att få inflytande om du inte har möjligheten att göra din röst hörd. Både Fernqvist och Stern berör ämnet *synen* på barnen, vilket Stern utvecklar genom att göra kopplingar till artikel 12 i barnkonventionen. Stern påpekar att det har funnits svårigheter i att implementera artikel 12, samt att barns rätt till deltagande har varit svår att genomföra praktiskt. En del av problematiken är enligt Stern svårigheter med att förnya synsättet på barnen, det vill säga barnet som en del i samhället med alla de rättigheter som hör till. Vidare utvecklar Stern resonemanget genom att beskriva att det rådande synsättet på barn är att de är likställda med skyddsobjekt som på grund av sin ålder inte är kapabla till att fatta rationella beslut.

Ytterligare en problematisering som Stern (2007) gör är att formuleringen i artikel 12 kan anses svårdefinierbar, då formuleringen lyder att barnet skall ha rätt att uttrycka sin åsikt i alla frågor som rör barnet. Detta kan tolkas som att när ett beslut berör barnet, är

användandet av artikel 12 rättfärdigt, oavsett om det gäller privata eller offentliga beslut. Stern påpekar att en annan tolkning av formuleringen kan vara att artikel 12 främst ska anammas när frågan gäller ett enskilt barn, eller en grupp barn som kommer att drabbas av konsekvenserna av beslutet. Slutligen resonerar Stern kring det faktum att det finns en problematik kring den maktrelation som finns mellan barn och vuxna, då vuxna är överordnade och därmed har en bestämmanderätt. Detta beskrivs av Stern leda till att det blir omstritt att ge barnen rätt att delta i beslutsprocesser, eftersom det är upp till de vuxna att dela med sig av makten.

James, Haugen, Rantalaiho & Marples (2010) har undersökt möjligheten för barn att göra sin röst hörd i familjesamtal med syfte att medla mellan parter i Norge och England. Även här lyfts problematiken med att fatta beslut för barnets bästa, när det är de vuxna som har makten. I James m.fl. exempel med skilsmässa finns det två föräldrar som är oense om vad som är bäst för barnet, samtidigt som barnet i de vuxnas ögon inte är kapabelt att förstå vikten av beslutet. Beslutet om huruvida barn ska få sin röst hörd beror således på de vuxnas åsikter snarare än barnets rättigheter enligt artikel 12 i barnkonventionen. James m.fl. belyser problematiken i England där den rådande synen när det gäller skilsmässor, är att det är de vuxnas angelägenhet, och därför ska eventuella lösningar förmedlas av och för de vuxna. Barnet ses här som någon som behöver skydd, snarare än som aktör i sammanhanget, vilket är ett resonemang som återfinns också hos Stern (2007) och Fernqvist (2012).

Bergnehr (2019) diskuterar bland annat i sin artikel hur begreppet barns perspektiv samt barns aktörskap definieras i nordisk forskning. Hon beskriver att hon, till skillnad från vissa andra forskare, inte menar att barns aktörskap endast bygger på barns handlingar. Författaren menar snarare att aktörskapet är besläktat med samspel, och att det är något som en person föds med. Bergnehr menar att en individ inte kan vara en *icke-aktör*, utan alla människor har påverkan på sin omgivning och de sociala relationer som finns. Barns aktörskap kan alltså likställas med att barn påverkar sin omgivning endast genom att befinna sig där. Bergnehr beskriver två begrepp, barns inflytande och barn påverkan. Inflytandet sker om och när barnet har inflytande på det som beslutas om, och det som görs. Påverkan däremot är det som barnet gör indirekt och direkt gentemot sin omgivning hela tiden, bara genom att hen befinner sig där. Vidare problematiserar Bergnehr att likställa *barns perspektiv* med *barns röst*, hon belyser att vuxna som lyssnar på barn och försöker förstå och tolka barns perspektiv inte kan vara neutrala i tolkningen. Hon påpekar att när vuxna lyssnar till och tolkar barns röst och åsikter, formas denna tolkning av den vuxnes egna erfarenheter. Vidare problematiseras det faktum att den vuxne befinner sig i en maktposition, då det är den vuxne som bestämmer vilket barn som blir representerat och vad är det som lyfts fram. Detta beskrivs kunna öka ojämlikheter mellan barn och vuxna, vilket i sin tur kan leda till att den vuxne är den som besitter makt att besluta och barnet blir beroende av att den vuxnes förmåga att förstå. Detta beskrivs kunna leda till att barnets roll tolkas som passiv och att makt och inflytande kopplas till något som endast vuxna besitter. Bergnehr reflekterar över att hon inte ser någon motsättning i att betrakta barn som aktörer som formas i sociala omgivningar och relationer, utan att det snarare finns en risk att barnens aktörskap helt förbises och klassas som passiva då användningen av begreppet barnperspektiv görs, detta eftersom frågan om barns inflytande riskerar att inte ställas.

2.3 Kritiska moment vid implementering av barnkonventionen

Socialstyrelsen (2012) beskriver fyra faser inom en implementering, dessa är behovsplanering, installation, användning och vidmakthållande. Socialstyrelsen (2012) beskriver att fas 1 innebär, som namnet implicerar, att verksamheten bör göra en inventering av vilka behov som finns och att målet med en implementering behöver vara tydligt för att undvika missförstånd. Fas 2 sker i anslutning till att den tidigare behovsinventeringen har genomförts, och beslut om ny metod har fattats. Inom denna fas beskriver Socialstyrelsen att det är väsentligt att skapa en enighet hos alla som är berörda, detta för att underlätta att förankra metoden i verksamheten. Socialstyrelsen belyser att det är av vikt att alla berörda är överens om behovet av förändring och att frågor besvaras. Dessa frågor kan vara: Varför, på vilket sätt, vilka berörs, vilka resurser finns respektive behövs, vad krävs av mig, vad krävs av organisationen samt vilka potentiella hinder och framgångsfaktorer finns?

Beiers (2019) har gjort en kritisk analys där författaren problematiserar implementeringen av barnkonventionens artiklar i praktiken i ett flertal länder. Författaren nämner bland annat länder som Frankrike, England, Wales, Kanada, Nya Zeeland och Skottland. Beier beskriver att Nya Zeeland och Skottland har, i ett försök att implementera och uppnå barnkonventionens krav, möjliggjort att barn som förekommer i familjerättsliga frågor ska få uttrycka sina åsikter direkt till en domare. Vidare beskriver Beier att de i Australien har som metod att barnen får träffa en utsedd socialarbetare, bedömare eller en advokat. Detta eftersom det kan finnas en risk att den utsedda personen tar vara på sina egna intressen, eller intressen hos andra personen de företräder, exempelvis föräldrarna. Faran beskrivs av Beier vara att dessa intressen kan stå i motsatsförhållande till barnets intresse, och det är därför av vikt att barnet får en egen företrädare som ser till enbart barnets intresse. Slutligen menar författarna att det är av vikt att det är en enig ståndpunkt hos de utsedda företrädarna att det är endast barnets intresse som ska tillgodoses, det ska inte anpassas till olika fall, av olika yrkesutövare.

I det Socialstyrelsen (2012) benämner som fas 3, vilket berör användningen av den metod som implementeras, är en kritisk fas då det finns risk att utövarna upplever en osäkerhet i utövandet. Detta kan leda till att implementeringen misslyckas, bland annat genom att utövaren anpassar metoden till hur denne själv anser att den ska användas. Detta bekräftar det Beier (2019) belyser kring vikten av att den som företräder barnet är säker och enig med övriga verksamheten vilken ståndpunkt denne skall ha som företrädare. För att undvika ett sådant scenario kan det enligt Socialstyrelsen vara fördelaktigt att ha en löpande handledning inom verksamheten, detta även för att säkerställa att de mest centrala delarna i metoden används på rätt sätt. Om detta inte är fallet och anvisningarna inte följs, är implementeringen inte korrekt. Den fjärde och sista fasen fokuserar på att upprätthålla den nya metoden. Det beskrivs som att när majoriteten av yrkesutövarna inom verksamheten använder sig av metoden, kan det klassas som att metoden är implementerad.

McCafferty (2017) gör en kritisk analys av utmaningar och möjligheter för socialt arbete relaterat till implementering av artikel 12 i barnkonventionen. McCafferty berör samma svårigheter som Beier (2019), nämligen att det finns flera olika parter och att alla har olika intressen. McCafferty gestaltar dock detta genom att beskriva problematiken som

socialarbetare kan uppleva då de måste bestämma vad som är bäst för barnet, samtidigt som de ska lyssna på barnets åsikter, och även lyssna på övriga individer med uttryckta behov. Här beskrivs risken, liksom Beiers resonemang, vara att andras intressen går före barnets intresse när det finns oenigheter.

2.4 Reflektion - tidigare forsknings relevans för undersökningen

De studier som presenterats i detta avsnitt har visat på aspekter viktiga att ta i beaktande vid en studie av socialtjänstens förhållningssätt till barn i familjer som lever i ekonomisk utsatthet. I studierna framkommer att barn som lever i ekonomisk utsatthet är benägna att göra avkall på aktiviteter och umgänge med vänner. Det framkommer även att barnen uttrycker en önskan att kunna bidra till familjens ekonomi och att rollen som barn kan ge en känsla av maktlöshet. Det finns en samstämmighet i de refererade artiklarna som beskriver barns möjlighet till aktörskap som begränsad.

Vidare lyfter tidigare forskning problematiken kring att tolka barnkonventionens artiklar. Bland annat beskrivs artikel 12 och tolkningen kring den, där det framkommer att den kan tolkas olika av olika aktörer. Att tolkningsföreträdet ligger hos vuxna lyfts också fram som något som anses bidra till en ojämn maktrelation mellan barn och vuxna i förhållande till bestämmanderätten. Då denna studie syftar till att undersöka implementering av barnkonventionen i ärenden som rör ekonomiskt bistånd bidrar dessa studier till en förståelse för hur komplex artikel 12 i barnkonventionen kan upplevas, och svårigheterna att tolka och implementera den i olika verksamheter. En möjlig kritisk reflektion är att flertalet artiklar är runt tio år gamla, eller är baserade på äldre forskning, vilket kan tänkas ha påverkat. Dock har det i urvalet av tidigare forskning inte framkommit forskning som gjorts vid senare tillfälle och som varit relevanta, därför har den äldre forskningen valts till denna studie.

3 TEORETISKT PERSPEKTIV

I följande kapitel redovisas två teoretiska utgångspunkter; Socialkonstruktivism och ett barndomssociologiskt perspektiv. Socialkonstruktivismen kommer användas för att studera vilka diskursiva föreställningar handläggare har om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av ekonomiskt bistånd till familjen. Likaså hur dessa diskursiva föreställningar förhåller sig till barnkonventionen. Vidare används barndomssociologiskt perspektiv för att studera hur barnets position i samhället kan påverka vilken syn handläggarna har på barnen i utredningar om Ekonomiskt bistånd.

3.1 Socialkonstruktivism

Enligt Alvesson och Sköldbberg är socialkonstruktivismen ett teoretiskt perspektiv med fokus på det sociala sammanhanget som vi människor lever i. Alvesson och Sköldbberg nämner också begreppet socialkonstruktionism, detta begrepp fokuserar på att språket skapar den verklighet som individer förhåller sig till. Socialkonstruktionismen grundar sig i en tro att det inte finns en verklighet bortom språket och att det människan uppfattar som verklighet skapas socialt genom delade antaganden (Alvesson & Sköldbberg, 2017). Jag som författare är medveten om att det finns en skillnad mellan dessa två perspektiv, jag använder dessa synonymt och har valt att använda socialkonstruktivism vidare i studien. Tina Mattsson (2010) beskriver det konstruktivistiska perspektivet som att verkligheten tenderar att bli så som vi tolkar den. Mattsson förtydligar detta med meningen att vi människor tenderar att uppleva och se det som vi förväntar oss att se och uppleva. Vi tenderar också att förklara fenomen utifrån det vi sedan innan tror oss veta (Mattsson, 2010). Vidare beskriver Mattsson det konstruktivistiska perspektivet som att människor delar med sig av sina upplevelser och lärdomar, för att dessa sedan ska tolkas i sociala interaktioner. I dessa sociala interaktioner menar Mattsson att det vi ser som 'sant' och 'naturligt' bygger på maktrelationer och en specifik maktordning i samhället

Ett begrepp som Mattsson (2010) redogör för är *diskurs*. Mattsons utgår från Foucaults definition av diskurs som menar att människan är beroende av språket, utanför den rådande diskursen kan människan inte uppleva omvärlden. Människan är således beroende av språket för att kommunicera och uppfatta omvärlden i de sociala interaktioner som sker. En dominerande diskurs är det som betraktas som 'sant' eller naturligt' av flertalet i ett samhälle under en viss tid och på en viss plats. Den dominerande diskursen kan ändras om människor förändrar sin tolkning och förståelse för omvärlden. En diskursiv förändring innebär att en tidigare dominerande diskurs ersätts av en annan dominerande diskurs.

Ett exempel som Mattsson (2010) och Alvesson och Sköldbberg (2017) beskriver, är exemplet konstruktionen av två kön, kvinna och man. Detta är två befintliga biologiska kön, men i samhället är det föreställningar om hur en kvinna och en man ska bete sig som konstruerar kön. Exempelvis är en rådande diskurs att kvinnor använder klänning och män byxor. Sådana föreställningar om kön är inte biologiskt skapat utan utgör sociala konstruktioner (Mattsson, 2010; Alvesson och Sköldbberg, 2017).

Vidare kan detta också bero på det Mattsson (2010) beskriver som samhällliga maktstrukturer, det vill säga grupper eller kategorier inom samhället som förhåller sig hierarkiskt till varandra. Dessa kategorier kan värderas högre respektive lägre gentemot varandra och andra grupper, dessa hierarkier finns på en strukturell nivå men det är människorna i samhället som reproducerar och agerar utifrån maktstrukturen. En tydlig maktstruktur som återfinns idag är löneskillnaden mellan män och kvinnor. Vanligt är att dessa maktstrukturer är så integrerade i våra vardagliga liv att vi inte reflekterar över dem utan vi följer dessa utan att ifrågasätta. De personer som inte följer normer kan ifrågasättas, män som använder sig av nagellack kan uppfattas som typiskt kvinnliga, eller kvinnor som maskulina om det inte rakar sina ben. Detta är exempel på rådande maktstrukturer i samhället. Den som bryter mot denna ordning kan utsättas för ifrågasättanden från

omgivningen. Det är vanligt förekommande att de rådande maktstrukturerna uppfattas som naturliga av människan. Detta gör att vi tenderar att inte uppfatta dem, eller att när vi konfronteras med dem finns det risk att vi inte vill förändra dem, eftersom vi är bekväma med hur vår situation är just nu och kan känna en slags trygghet i det. Vidare kan vi ofta uppfatta maktstrukturen i relation till våra egna individuella val. Exempelvis kan en kvinna som vill raka sina ben för att det enligt henne är något hon uppskattar, kanske inte anser att det är en form av maktstruktur, utan hon menar att det är hennes personliga val. Medan skillnaden syns först när vi ser på en strukturell nivå, och inte på den individuella nivån. Mattson menar att det som människan uppfattar som sitt eget val, behöver ställas i relation till hur samhället ser ut.

Det socialkonstruktivistiska perspektivet har enligt Alvesson & Sköldberg (2017) sin grund i att konstruera olika kategorier i vår omvärld. Syftet kan beskrivas vara att förklara den sociala verkligheten som människor lever i. Kategorier såsom ålder, etnicitet och klass är sådant som påverkar hur vi ser på vår omvärld och de individer som befinner sig runt omkring oss. Mattsson (2010) menar att dessa kategorier återfinns i socialt arbete, främst för att underlätta arbetet genom att ge en förståelse för vilka individer som socialarbetaren arbetar med. Vanliga kategorier som återfinns är missbrukare, kriminella, ekonomiskt utsatta, vidare kan kategoriseringarna göras utefter ålder, med äldre, vuxna och barn. Dessa kategorier är en konstruktion och bygger på en föreställd bild av vad de innehåller (Mattsson, 2010). Dessa kategorier inom socialt arbete tillskrivs ofta individerna av andra, till exempel socialarbetaren, ofta med syfte att kunna skapa rätt resurser, möta individens behov och tillsätta rätt insatser. Dock kan dessa kategoriseringar bidra till att individerna blir en stereotyp.

Då jag i denna studie vill studera olika diskursiva föreställningar om barn och hur dessa förhåller sig till implementeringen av barnkonventionen ser jag socialkonstruktivismen som en relevant teoretisk utgångspunkt.

3.2 Ett barndomssociologiskt perspektiv

Framträdande forskare inom fältet barndomssociologi är James, Prout och Jenks (1998). De beskriver att barndomen är en social konstruktion, det vill säga kulturellt och strukturellt skapas föreställningar om barn och barndom av samhället. James, Prout och Jenks (1998) påpekar att föreställningar om barndomen även påverkas av de attribut barn tillskrivs, till exempel kön, etnicitet och klass. Barndomen är därför inte homogen, utan den ter sig olika beroende på omgivningen och vilka kategoritillhörigheter barnet tillskrivs.

Ytterligare en framträdande forskare inom det barndomssociologiska perspektivet är William A. Corsaro. Hans utgångspunkt är att barnen är både deltagare och producenter av den sociala omgivning de växer upp i. Corsaro (2020) belyser ett exempel på forskning han gjort i form av ett socialt experiment. Corsaro befann sig tillsammans med några barn och lekte ett rollspel i form av att ett av barnen skulle agera lärare, och de andra barnen elever. Barnet som lekte lärare blev vid ett tillfälle arg på en elev och beordrade eleven att denne skulle sätta sig i skamvrån. Corsaro gestaltar detta som ett exempel på det faktum att barn även

reproducerar de normer som är förekommande i deras omgivning. Barnet som agerade lärare hade ännu inte gått ut förskolan, men var medveten om att lärare har makt och kan därmed säga till andra barn vad de ska göra. Corsaro menar att detta gestaltar ett barns önskan att uttrycka den makt som vuxna har, vilket beskrivs vara en situation som barn inte ofta upplever.

Corsaro (2020) belyser även att barn inte bara är kapabla att lära sig av de vuxna och anpassa sig efter dem, utan barnen är också kapabla att själva skapa en socialisation tillsammans med andra. Med andra ord, barnen anpassar sig inte bara till omgivningen, de är även aktiva i att skapa och förändra omgivningen, detta är något som barnen kollektivt kan komma på själva, som ett sätt att känna en känsla av kontroll.

Näsman, Alexanderson, Fernqvist och Kihlgård (2015) beskriver i sin rapport för Nationellt kompetenscentrum anhöriga att det barndomssociologiska perspektivet sedan 1980-talet har diskuterat och jämfört hur barndom och barns position konstrueras i samhället. Näsman m.fl. (2015) beskriver att det barndomssociologiska perspektivet problematiserar olika sätt att se på barn och barndom. Innebörden av att vara ett barn kan förstås i kontrast till andra livsfaser, som att vara vuxen. Att vara barn innebär att vara begränsad till lagar och åldersregleringar, såsom skolplikten och att läsa läxor. Näsman m.fl. beskriver att barnkonventionen innehåller bland annat två perspektiv på barn, omsorgsperspektivet och delaktighetsperspektivet. Det förstnämnda har som fokus att barnen är under utveckling och därför är sårbara och i behov av skydd från vuxna, samt i behov av vuxna som tar ansvar för att barns behov blir tillgodosedda. Delaktighetsperspektivet fokuserar på att se barnen som aktörer, där barndomen klassas som en viss fas i livet, och inte endast en fas för utveckling. Att se barn som aktörer innebär att se barn som kompetenta med rätt att få påverka sitt liv. Näsman m.fl. uttrycker att dessa två perspektiv kan förenas, delaktigheten kan vara ett viktigt stöd för ett barn som befinner sig i en utsatt situation. Författarna beskriver vidare att delaktigheten kan ge en nyttig input till vuxna om hur barnets egen uppfattning är, samt barnens tankar om problem och eventuella lösningar.

Näsman m.fl. (2015) beskriver begreppet *Young carers*, vilket berör barn som har föräldrar i utsatta situationer och där barnet tar ansvar för och vårdar sina föräldrar. När barnet blir en omsorgsgivare kan detta sättas i relation till ytterligare ett begrepp, *föräldrafiering*. Föräldrafiering benämns vara en problematik mellan att barnen ska ges en ansvarsfri barndom samtidigt som barnen blir en omsorgsgivare och därmed fyller en vuxen persons roll. Enligt Näsman m.fl. kan det innebära en risk för barn som ses som anhöriga att de ses som är tillgängliga för att ge stöd till föräldrar, vilket kan utsätta dem för negativa påfrestningar. Situationen beskrivs dock inte endast vara negativ, då det beror på vilka roller barnet får ta. De praktiska rollerna beskrivs vara minde belastande än de emotionella, och om barnen ser sig själva som otillräckliga eller ej. Näsman m.fl. betonar slutligen att det även här finns motsättningar vad gäller om att vara en *Young carer* ökar barns utsatthet kontra att barn tenderar att betona positiva aspekter med att vara en omsorgsgivare så länge samhället stöttar och ger barnen bekräftelse för deras insatser.

4 METOD OCH MATERIAL

Detta avsnitt innehåller en redogörelse för metodologiska överväganden i studien. Här presenteras val av metod, genomförande av datainsamling, intervjuguidens uppbyggnad, urval av respondenter, analys och slutligen redogörs för studiens etiska ställningstaganden.

4.1 Val av metod

Studien har genomförts genom en kvalitativ metod. Bryman (2011) beskriver att den kvalitativa metoden utgår från ord och tolkning. Till följd av detta beskriver Bryman (2011) att den kvalitativa metoden kan vara gynnsam när syftet är att få en förståelse för hur individer tolkar och konstruerar ett fenomen. Studiens syfte är att undersöka om införandet av Barnkonventionen som lag, har påverkat handläggares arbetssätt samt undersöka vilka diskursiva föreställningar handläggare har om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av ekonomiskt bistånd. Med detta syfte i åtanke föll det sig naturligt att välja kvalitativ metod då det öppnar för möjligheten att få höra handläggares egna upplevelser samt få ta del av deras egen tolkning kring huruvida Barnkonventionen har påverkat deras arbetssätt eller ej.

4.2 Datainsamling och genomförande

Datainsamlingen har genomförts genom semistrukturerade intervjuer. Bryman (2011) beskriver den semistrukturerade intervjun som en metod där frågorna kan ställas i både en varierad följd, och i en bestämd ordningsföljd. Detta underlättade intervjuerna då jag som författare utgick från en intervjuguide med bestämd ordningsföljd, men kunde vid behov variera frågorna utefter respondentens svar. Bryman belyser att det är gynnsamt att använda sig av en delvis varierad frågeföljd då intervjupersonen kan ställa följdfrågor som upplevs vara intressanta, det ger också chansen att ändra i intervjuguiden vid behov.

Innan varje intervju inleddes, fick respektive respondent frågan om denne hade läst det missivbrev som skickats ut innan intervjun. Därefter bad jag respondenten om godkännande att spela in intervjun. Varje inspelning har även transkriberats. Bryman (2018) påpekar att inspelning och transkribering av intervjuer underlättar analysen av intervjumaterialet samt ger forskaren möjlighet att upprepa gånger gå igenom materialet.

Varje intervju inleddes med det Bryman (2011) kallar *inledande frågor*, vilka även fungerade som bakgrundsfrågor. Bakgrundsfrågorna som ställdes efterfrågade respondentens nuvarande yrkesbefattning och antal år personen arbetat på arbetsplatsen. Bakgrundsfrågorna fyller även funktionen att de möjliggör för att sätta in respondentens svar i ett sammanhang (Bryman, 2011). Vidare fortsatte intervjun med frågor utifrån studiens syfte och frågeställningar, bland annat formulerades frågor som Kvale och Brinkmann (2009) beskriver som *inledande frågor*, exempelvis ”Kan du berätta hur enheten du arbetar på är uppbyggd?”. Intervjun fortsatte med det Kvale och Brinkmann kallar för *direkta*

frågor, exempelvis ”Har ni en pågående implementering av Barnkonventionen på din arbetsplats?”. Vidare ställdes det flertalet *sonderande frågor*, detta är enligt Kvale och Brinkmann frågor som ställs för att söka efter ytterligare svar. Exempel på sonderande frågor som används i denna studie är: ”Varför tror du att det är så?” och ”Kan du ge något exempel på det?”. I slutet av intervjun fick respondenten möjlighet till ytterligare kommentarer eller övriga tillägg.

Den kvalitativa datainsamlingen försvårades delvis då det under tiden för studien var en pågående pandemi. Detta resulterade i att alla intervjuer har skett genom telefonsamtal. Bryman (2011) beskriver en intervju som en komplex del där många faktorer påverkar, bland annat nämns vikten av att vara uppmärksam på vilken miljö intervjun utspelas i, är det en lugn miljö eller en bullrig miljö där respondenten riskerar att bli störd? Ytterligare en faktor som nämns är kroppsspråk, hur reagerar respondenten på olika frågor? Upplevs respondenten nervös? Detta är faktorer som har varit problematiskt att uppmärksamma då intervjuerna genomförts via telefonsamtal. Med dessa faktorer i åtanke har det dock säkerställts att jag som intervjuar har befunnit mig i en tyst och lugn miljö för att minska risken av att respondenten skulle störas av ljud eller bullar från mig. Bryman (2018) beskriver att det enligt forskning inte har framkommit några märkbara skillnader i respondenters svar när de har skett via telefon kontra fysiskt. Dock belyser Bryman (2011) att det kan vara problematiskt att ha långa intervjuer via telefon, dels för att respondenten riskerar att bli uttröttad, dels för att det är det lättare att avbryta intervjun än vid en fysisk intervju. Med detta resonemang i åtanke har intervjuerna i denna studie utformats med en tidsram om cirka 30–40 minuter. Att intervjuerna inte skedde fysiskt kan utifrån Brymans (2011) resonemang ha påverkat studiens resultat. Det var dock, på grund av den rådande pandemin, nödvändigt att följa Folkhälsomyndighetens (2020) allmänna restriktioner som avråder från möten, kontakt med personer du ej är sammanboende med samt att undvika resor mellan regioner.

4.3 Urval

Bryman (2011) beskriver att ett vanligt urval inom kvalitativ forskning är målstyrt urval. Detta beskrivs vara ett urval som styrs av studiens syfte och frågeställningar, respondenterna väljs ut då de anses vara relevanta för forskningsfrågorna. Vidare beskriver Bryman att det målstyrda urvalet kan användas när forskaren vill ha en större variation i spridningen rent geografiskt av respondenterna.

Syftet med studien är som tidigare nämnts att undersöka om införandet av Barnkonventionen som lag, har påverkat handläggares arbetssätt samt undersöka vilka diskursiva föreställningar handläggare har om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av ekonomiskt bistånd. Utifrån detta föll sig valet naturligt att intervjua personer med yrkesrollen *handläggare* inom Ekonomiskt bistånd, detta eftersom syftet var att ta del av deras erfarenhet och tolkning av arbetet. Anledningen till att avgränsningen gjordes till handläggare och inte socialsekreterare var på grund av att i flertalet kommuner har yrkesprofessionerna olika befattningar och alla använder ej titeln socialsekreterare, gemensamt för yrkesprofessionen var dock att de alla arbetar som handläggare av ärenden inom Ekonomiskt bistånd.

Det målstyrda urvalet beaktades genom att välja ut sex kommuner i varierande storlek. Urvalet gjordes utifrån Sveriges Kommuner och Regioners kommungruppsindelning (2019). Två *större städer*, vilka kännetecknas av ett invånarantal om minst 50 000 valdes ut. Vidare valdes två *lågpendlingskommuner nära större stad ut*, dessa kännetecknas av att en del av befolkningen pendlar till en *större stad*. Vidare valdes en *pendlingskommun nära mindre stad*, denna kännetecknas vid att en del av befolkningen pendlar till eller bor i annan kommun. Slutligen valdes en *landsbygdskommun ut*, vilket är en kommun med mindre än 15 000 invånare och med ett lågt pendlingsmönster. (Sveriges kommuner och regioner, 2019). Valet av kommuner gjordes med syfte att få ett varierat urval och kommunerna är därmed belägna i hela Sverige. Den första kontakten togs via e-post där ett Missivbrev (bilaga B) skickades till respektive kommuns enhet som ansvarar för Ekonomiskt bistånd. Därefter bokades intervju in med de respondenter som återkopplade att de var intresserade av att ställa upp på intervju.

Tabell 1:

Handläggare	Beskrivning
A	Handläggare A arbetar i en lågpendlingskommun nära större stad.
B	Handläggare B arbetar i en större stad, dessa kännetecknas med ett invånarantal om minst 50 000.
C	Handläggare C arbetar i en landsbygdskommun, med ett invånarantal lägre än 15 000.
D	Handläggare D arbetar i en pendlingskommun nära mindre stad, denna kännetecknas vid att en del av befolkningen pendlar till eller bor i annan kommun.
E	Handläggare E arbetar i en lågpendlingskommun nära större stad.
F	Handläggare F arbetar i en större stad, dessa kännetecknas med ett invånarantal om minst 50 000.

4.4 Databearbetning och analysmetod

När respektive intervju hade genomförts transkriberades materialet ord för ord. Bryman (2011) belyser att inspelning och transkribering av intervjuer underlättar analysen av intervjumaterialet samt att detta ger möjlighet för forskaren att upprepade gånger gå igenom materialet. För att få ett helhetsintryck av varje enskild intervju, lästes transkriberingen igenom när denna var färdig. För analysen av materialet har en tematisk analys använts. Den tematiska analysen beskrivs av Bryman (2018) vara en möjlighet att analysera det material som återfinns relaterat till relevant litteratur för att skapa teman utifrån intervjuerna. Materialet har lästs igenom flertalet gånger för att på så sätt kunna koda materialet och finna olika teman. Vidare har en abduktiv ansats präglat analysen. En abduktiv ansats beskrivs av Larsson (2005) ske när forskaren växlar mellan empiri och teori, abduktionen utgår därmed från empiri, men tar hänsyn till teori för att finna mönster i underlaget. Totalt skapades fyra teman, varav två primära teman samt två sekundära teman. De två primära teman som skapades utifrån det insamlade materialet är *tolkning av barnkonventionen* och *synen på barnen*. De två sekundära teman var *föräldraansvar* samt *olika konstruktioner av barnen*.

Ett angreppssätt som använts i studien är hermeneutiken. Det blev en logisk följd att välja det hermeneutiska angreppssättet då det utgår från att se helheten i de olika delarna, detta är genomförbart då den tematiska analysen bygger på att analysera materialet som helhet. Alvesson och Sköldberg (2017) och Bryman (2018) beskriver att hermeneutiken har fokus på att skapa en beskrivning och förståelse av individens omvärld, och för att genomföra detta blir tolkningen av individens omvärld central, likaså forskarens förförståelse i form av bland annat tankar. Det hermeneutiska angreppssättet kommer till uttryck i att forskaren studerar materialet utifrån helheten och de olika delarna (Alvesson & Sköldberg, 2017; Bryman, 2018). Det hermeneutiska angreppssättet har varit användbart eftersom jag inte har gjort en diskursanalytisk studie, trots min användning av diskursbegreppet. Enligt Jørgensen och Phillips (2002) ses en diskursanalys vara ett "paket" i form av en teoretisk och metodologisk helhet. I denna studie görs det ej en diskursanalys i paketform, utan jag som författare är inspirerad av socialkonstruktivism som perspektiv.

4.5 Förförståelse

Inför den utförda studien har det funnits en förförståelse i form av att jag som författare har erfarenhet av arbete inom Ekonomiskt bistånd. Med detta följer även en insikt i hur utredningar utförs, samt på vilka grunder beslut fattas. Alvesson och Sköldberg (2017) beskriver att förförståelsen kan påverka studiens resultat, både genom val av metod och val av frågor till respondenterna, vilket jag som författare har haft i åtanke under studiens genomförande. Å andra sidan kan förförståelsen ha bidragit till att de frågor som ställts till respondenterna har varit mer fokuserade och djupgående då en grundläggande kunskap kring Ekonomiskt bistånd redan funnits. Mitt urval av och min läsning av tidigare forskning inom detta forskningsfält kan också antas ha påverkat den riktning studien tog samt min tolkning av empirin, då den kan ha influerat mina eventuella förväntningar och min

föreställning om fenomenet som studeras. För att minska risken för bias har jag diskuterat tolkningar av empirin i relation till tidigare forskning med min handledare. Handledaren har även granskat intervjuguiden (bilaga A) för att minimera risken att frågorna är ledande, samt undvika att ställa icke relevanta frågor.

4.6 Tillförlitlighet i studien

Bryman (2011) beskriver att begreppen reliabilitet och validitet avser huruvida en studie mäter det som är relevant, och om det sker på ett tillförlitligt sätt. Bryman menar dock att begreppen reliabilitet och validitet främst används vid kvantitativa studier. Med anledning av det presenterar Bryman fyra begrepp som kan användas inom kvalitativa studier: *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet* samt *möjlighet att styrka och konfirmera*. Nedan redogörs närmare för dessa begrepp i relation till denna studie.

Vad gäller trovärdighet menar Bryman att detta begrepp handlar om hur mycket resultatet i studien är accepterat av andra individer. Trovärdighet kan uppnås bland annat genom att studien följer fastställda regler, eller att de individer som berörs av studien får möjlighet att bekräfta huruvida forskaren har uppfattat deras beskrivningar korrekt. Vidare kan begreppet trovärdighet motsvara intern validitet, vilket innebär att en studie bör innehålla en tydlig beskrivning av hur studien har genomförts, för att uppnå transparens (Bryman, 2011). För att öka transparensen och studiens trovärdighet har en strävan i uppsatsen varit att noga beskriva de olika stegen vid genomförandet av studiens datainsamling, urval av respondenter, förförståelse och analysprocessen.

Överförbarhet är ett begrepp som enligt Bryman beskriver hur studiens resultat är överförbart, det vill säga om resultatet kan vara relevant i ett annat sammanhang eller vid ett annat tillfälle eller en annan tidpunkt. Överförbarhet är motsvarigheten till extern validitet, vilket mäter hur generaliserbart resultatet är. I den kvalitativa forskningen beskriver Bryman att fokus kan vara att göra tydliga och informationsrika beskrivningar av detaljer, detta kan ge andra individer en möjlighet att jämföra hur pass överförbara studiens resultat är till ett annat sammanhang. Detta eftersom kvalitativa studier har benägenhet att studera betydelsen av ett fenomen eller olika kontext (Bryman, 2011). I ett försök att öka överförbarheten har studiens respondenter och urval av dessa beskrivits med syfte att för läsaren tydliggöra och konkretisera så mycket som möjligt. Vidare får läsaren tillgång till citat från intervjuerna, detta för att ge en mer fördjupad förståelse av den verklighet som respondenterna beskriver.

Vad gäller begreppet pålitlighet menar Bryman att det är jämförbart med reliabilitet. Pålitligheten mäter tillförlitligheten i studien. Detta kan göras genom studien granskas och garanterar att alla faser av studien är redogjorda för på ett tydligt sätt. Exempelvis att val av respondenter, beslut kring analysen, intervjuguide är redogjorda för. Vidare kan studien granskas av andra för att bedöma huruvida de slutsatser som gjorts är berättigade eller ej (Bryman, 2011). Denna studie har, i ett försök att stärka pålitligheten, genomgående granskats kritisk av mig som författare, vidare har även studien granskats regelbundet av tilldelad handledare. Studien innehåller genomgripande beskrivningar av arbetets genomförande, exempelvis redogörs för urval, metod, analys samt den intervjuguide som används finns som bilaga.

Det sista begreppet, En möjlighet att styrka och konfirmera motsvarar objektiviteten i en studie. Bryman beskriver att det som forskare är svårt att garantera en komplett objektivitet, därför kan forskaren tydliggöra att denne har handlat i det som Bryman kallas *god tro*. Med god tro menar Bryman (2011) att det ska framgå att studien inte påverkats av forskarens personliga värderingar. Att studien innehåller en redogörelse för självkritiska reflektioner kopplat till författarens förståelse i relation till intervjufrågor samt tolkningar som gjorts av data syftar till att uppnå om inte objektivitet så åtminstone mindre risk för uppenbar bias. Möjlighet att styrka och konfirmera vilka grunder författaren har för de tolkningar och den analys som gjorts är också något som i en kvalitativ studie uppnås genom att läsaren får exempel från empirin i form av direktcitat från intervjuerna.

4.7 Etiska överväganden

Under studiens genomförande har Vetenskapsrådet (2017) forskningsetiska principer beaktats. Innan de planerade intervjuerna genomfördes gjordes en självskattning i etiskt ställningstagande som Vetenskapsrådet formulerat, denna ifylldes i samråd med handledare. Vetenskapsrådet beskriver fyra olika forskningsetiska principer, dessa är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *nyttjandekravet* och *konfidentialitetskravet*. Informationskravet syftar till att respondenterna bör informeras om studiens syfte och hur deltagande är utformat. Samtyckeskravet belyser att respondenten kan avsluta sitt deltagande när som helst vid undersökningen, de informeras att det är ett helt frivilligt deltagande. Nyttjandekravet innebär att det material och information som respondenten lämnar, enbart används till studien och inte används i andra syften. Slutligen finns konfidentialitetskravet som reglerar att personuppgifter såsom namn, arbetsplats m.m. hanteras på så sätt att inga utomstående kan komma åt informationen, respondenten har rätt till anonymitet. (Vetenskapsrådet, 2017).

För att beakta de forskningsetiska principerna inleddes den första e-postkontakten med respondenterna med ett missivbrev (se bilaga B). I missivbrevet förklarades studiens syfte. Vidare innehöll missivbrevet information kring att studien kommer följa Vetenskapsrådets forskningsetiska principer, samt att deltagande i studien är frivilligt och att de har möjlighet att avbryta sitt deltagande när de vill. Vidare innehöll missivbrevet information om att materialet kommer att behandlas konfidentiellt, vilket innebär att intervjumaterialet kommer

att förvaras så att ingen utomstående har tillgång till det, och om jag citerar någon i min uppsats kommer dennes namn, namn på arbetsplats, ort samt andra uppgifter som kan vara känsliga att avidentifieras. Slutligen framgår att eventuell inspelning och transkriberingen av denna kommer att raderas när uppsatsen är godkänd. Innan varje intervju inleddes tillfrågades respondenten om denne har läst missivbrevet, vidare informerades dem muntligt om de forskningsetiska principerna. Alla respondenter som har deltagit i studien har gett sitt medgivande muntligt till att bli intervjuade samt inspelade.

5 RESULTAT OCH ANALYS

I följande avsnitt kommer uppsatsens resultat och analys presenteras. Studien resulterade i fyra olika teman, *tolkning av barnkonventionen* och *synen på barnen*. De två sekundära teman är *föräldraansvar* samt *olika konstruktioner av barnen*, dessa kan ses som underordnade till de två första huvudtemana då de är mer av en fördjupning av dessa. Dessa kommer presenteras i underrubriker.

Handläggarnas svar representerar inte respektive kommun då resultatet främst är fokuserat på att belysa handläggarnas olika erfarenheter och hur de tolkar och konstruerar barn och barns delaktighet. Fokus är därmed inte att få en skillnad mellan arbetsplatser, utan snarare att få variation i respondenternas utsagor. I första frågeställningen som berör huruvida barnkonventionen har förändrat arbetssättet kan dock handläggarnas svar komma att representera arbetsplatsen i kommunen då en implementering av ett nytt arbetssätt inte endast berör den enskilda handläggaren, utan oftast en hel arbetsplats. Intervjupersonerna kommer att benämnas som handläggare A-F.

5.1 Tolkning av barnkonventionen

Handläggarna i de olika kommunerna redogjorde för olika sätt att arbeta med barnkonventionen. Det har varit tydligt att alla kommuner har haft olika tillvägagångssätt, men framförallt olika tolkningar av barnkonventionen och hur/om den ska implementeras. Därför var det första temat som skapades *Tolkning av barnkonventionen*.

Handläggare A berättar att arbetsplatsen använder sig av ett standardiserat frågeformulär speciellt anpassat till Ekonomiskt bistånd, detta formulär syftar till att ställa frågor som uppmärksammar barnets tillvaro. Frågeformuläret tolkar handläggare A vara ett sätt att följa barnkonventionen, nämligen att anmäla när hen ser brister i barnens tillvaro.

Frågeformuläret är också den enda åtgärd som används för att arbeta utifrån barnens rätt. Handläggare A beskriver att utöver frågeformuläret finns det inga ytterligare implementeringar efter att barnkonventionen blev lag: ”men att barnkonventionen blev lag har inte i någon konkret praktisk anda påverkat hur vi jobbar nej”. Det vill säga, handläggaren beskriver att barnkonventionen som lag inte har haft någon praktisk påverkan på deras arbetssätt.

Handläggare B beskriver en positiv inställning till att barnkonventionen blivit lag, hen beskriver en förhoppning om att det ska bidra till att stärka barnens rättigheter. Vidare beskriver handläggaren att det inte finns någon pågående implementering vad denne vet på sin arbetsplats, och inte heller en kommande och att vad denne vet har det inte påverkat arbetet att barnkonventionen infördes som lag. Även handläggare E beskriver att det inte är någon pågående process för att implementera barnkonventionen. Däremot beskriver hen att de ett par månader efter att lagen införts, fick se en film om barnkonventionen och även gå igenom material på barnkonventionens hemsida, hen beskriver att det är möjligt att det kommer komma en ytterligare implementering senare då Covid-19 pandemin har haft en negativ påverkan. Men handläggare E beskriver vidare att arbetssättet inte alls har påverkats sedan barnkonventionen blev lag ”nej... alltså jag tänker inte alls, vi ska ju tänka på barnen och så... men inte mer än innan tänker jag...”. Detta tolkar jag som att handläggaren har tänkt mer på att ha barnen i åtanke när hen fattar besluten, men att lagen i sig inte praktiskt har påverkat hens arbete.

Handläggare F beskriver att de har införts en barnperspektivgrupp som har syfte att arbeta med planering kring hur de kan implementera och arbeta med barnkonventionen. Vidare beskriver handläggare F att efter barnkonventionen blev lag har de infört en ny rubrik i sin beslutsmodell, den nya rubriken har som syfte att beakta barnperspektivet.

Handläggare D beskriver att hen tycker att det är bra att barnkonventionen blivit lag då det är ett förtydligande från regering och riksdag att barnens åsikter ska få större plats i utredningar. Handläggaren beskriver att sedan barnkonventionen blev lag har det startats en process på arbetsplatsen kring hur barnkonventionen ska implementeras mer. Det har bland annat skapats en tvärarbetsgrupp med representanter från varje enhet för att lyfta olika metoder, likaså har varje arbetsgrupp fått en kortlek där barnkonventionens artiklar framgår, samt frågor relaterade till varje artikel. Detta för att öka medvetenheten och sedan planeras ytterligare arbete med implementering framåt i tiden. Handläggare D beskriver att det ännu inte varit någon drastisk förändring av arbetssättet sedan barnkonventionen blev lag, däremot tänker hen mer på vilka formuleringar som används och har alltid en motivering utifrån barnperspektivet. Handläggare C beskriver att sedan lagen infördes har arbetet inte förändrats ”för vår del bedömer jag inte att det har gjort det.”. Uttalandet tolkar jag som att införandet av barnkonventionen som lag, inte har påverkat handläggarens arbetssätt i sitt arbete med barnfamiljer inom Ekonomiskt bistånd. Vidare nämner flera handläggare att en definition av barnkonventionens artiklar skulle kunna underlätta arbetet då exempelvis artikel 12 kan vara svår att tolka. Något som återfinns hos flertalet av respondenterna är att rådande Covid-19 pandemi har bidragit till försvårande omständigheter när det gäller att implementera nya rutiner eller arbetssätt.

5.1.1 Föräldransvar

En tolkning som vissa handläggare har gemensamt är resonemanget att utredningen om Ekonomiskt bistånd främst berör föräldrarna och deras ekonomi och att det till följd av detta är svårt att göra barnen delaktiga. Handläggare A beskriver bland annat att arbetet med barnkonventionen togs upp av en kollega som ställde frågan om barnkonventionens införande innebär att barnfamiljer skall få mer pengar. Detta var starten på en diskussion kring vad det faktiskt innebär att barnkonventionen blivit lag. Handläggare A beskriver att hens fokus är på föräldrarna och deras rätt till ekonomiskt bistånd. Vidare beskrivs att barnen i sig eller deras situation inte påverkar rätten till Ekonomiskt bistånd. Handläggare A beskriver att utredningarna inte handlar om barnen även om det berör och påverkar barnen, och resonerar vidare:

Våra utredningar handlar ju inte om barnen men dom berör ju barnen och påverkar barnen... Vi bedömer inte rätten till bistånd utifrån barnen för dom har ju ingen plats så att säga i våra ärendet, däremot har vi ju barnen i åtanke när vi handlägger.

Detta tolkar jag som att barnen inte är i fokus eller har en påverkan i utredningen och därför inte tolkas som att de behöver ha en röst, samtidigt beskriver handläggaren att utredningen trots allt berör och påverkar barnen. Handläggare A utvecklar sitt svar med att berätta att de har tolkat barnkonventionens införande som att det är föräldrarna som i första hand se ska till sina barns behov, och att det inte är handläggarnas roll. Deras roll som handläggare inom Ekonomiskt bistånd är att stötta föräldrarna att ta det ansvaret. Utifrån Mattssons (2010) resonemang om socialkonstruktivismen går det att urskilja hur handläggarna tillsammans som kollektiv konstruerar barnkonventionens roll i deras arbete genom diskussion och gemensam tolkning av dess tillämpning. Det är därmed den diskursen som används på arbetsplatsen, som handläggare A följer. Nämligen att det i första hand är föräldrarnas ansvar att se till barnens behov, och att det är handläggarnas roll att stötta föräldrarna.

Denna diskurs och konstruktion av barnkonventionen visar sig vara utbredd över de olika kommunerna. Handläggare E beskriver bland annat

Jag tänker att det är väldigt bra, tror att barn behöver få mer delaktighet. Sen tror jag att det inom försörjningsstöd är väldigt svårt att göra barn delaktighet...för det berör ju mest föräldrarnas ekonomi även om det berör barnens situation också.

Detta tolkar jag som att hen är positivt inställd till och tror att barnen behöver få en ökad delaktighet, men anser att det kan vara svårt att göra dem delaktiga då Ekonomiskt bistånd främst berör föräldrarnas ekonomi även om den också berör barnens situation. Även handläggare F beskriver det på liknande sätt: "men vi lägger inte så mycket tid på barnen eftersom det är föräldrarna som är aktuella hos oss". Detta tolkar jag som att handläggaren inte lägger så mycket tid på just barnen då det är föräldrarna som är aktuella hos dem på Ekonomiskt bistånd. Denna syn är återkommande och visar på den problematik som Stern (2007) belyser, att artikel 12 i barnkonventionen kan vara svårdefinierbar när det gäller *när* barn ska ha rätt att uttrycka sig. Stern påpekar att det finns en problematik i att tolka om barnen ska ha rätt att uttrycka sig i ett ärende som gäller det enskilda barnet, eller i ärenden som endast berör och påverkar barnet. Denna tvetydighet kan uppfattas hos handläggare E som ovan nämnt betonar att utredningen gäller föräldrarna, även om det också berör barnet.

Handläggaren i detta fall har valt att i sin tolkning ansluta sig till diskursen att det är föräldrarnas ansvar och att utredningen gäller främst dem. Denna diskurs kring föräldraansvar kan vara en förklaring till varför arbetssättet inte har anpassats ytterligare utifrån barnkonventionen och artikel 12. Om tolkningen hade gjorts utifrån det Stern (2007) beskriver att artikel 12 gäller i ärenden där barn berörs, hade utgångsläget kunnat vara annorlunda.

Ett sätt för att underlätta ett nytt arbetssätt är enligt Socialstyrelsen (2012) att införa handledare till handläggarna, detta är dock inget som någon av handläggarna har framfört att det har funnits att tillgå. Beier (2019) beskriver att ett annat sätt att underlätta arbetet kan vara att tillsätta en yrkesperson som företräder barnet. Beier problematiserar det faktum att det är andra än barnet som för barnets talan. Enligt Beier finns en poäng med att barnen får en företrädare som ser till barnets intresse, då denne person kan ha som uppgift att endast se till barnets intressen och beakta barnets bästa. Med handläggarnas resonemang prioriteras främst föräldrarna då tolkningen är att det är föräldrarna som är aktuella, även om handläggaren E, ovan nämnt, betonar att utredningen även berör barnen. En problematik som kan återfinnas här är därmed frågan vem som företräder barnets intresse? McCafferty (2017) beskriver en lösning i form av att handläggaren i detta fall är den som behöver bestämma vad som är bäst för barnet, samtidigt som denne ska ta in övriga individers intressen. Dock belyser McCafferty att detta helst bör ske genom att handläggaren lyssnar till barnets åsikter och att det här ofta uppstår svårigheter och dilemman för socialarbetarna.

Dessa svårigheter är något som återfinns hos handläggare E och F då de beskriver att det är svårt att göra barnen delaktiga. För att underlätta dessa dilemman och svårigheter, som också stöds av Beier (2019), kan ett tillvägagångssätt vara att utse en yrkesperson som har syfte att se till barnets intressen, yrkespersonen kan ha som uppgift att se till barnets åsikter och därmed förmedla dessa vidare inför beslut som berör barnet. Detta är inget som återfinns hos några av kommunerna, även om alla kommuner uppger sig arbeta utifrån barnperspektivet. Handläggare D beskriver att hen mer aktivt tänker på barnperspektivet för att beakta barnet i utredningen, detta kan tolkas som att handläggaren är den som är utsedd att se till just barnens intressen men eftersom handläggaren även ser till föräldrarnas intressen, kan det inte sägas att handläggaren är utsedd till att endast företräda barnet såsom i Beiers resonemang. Likaså handläggare A beskriver att de fokuserar på att prata *om* barnen snarare än med: ” [det finns] inga naturliga ställen att prata med barnen, men vi försöker prata om dom”. Detta görs enligt handläggaren genom att följa en viss utredningsmall som kommunen sedan tidigare implementerat.

Bergnehr (2019) beskriver en risk att barns aktörskap förbises och att barnen klassas som passiva när barnperspektivet används, orsaken beskrivs vara eftersom frågan om barns inflytande sällan ställs. Vidare menar Bergnehr att barnperspektivet inte kan likställas med barnens egen röst, eftersom barnperspektivet grundar sig i vuxna individer som ska tolka och förstå barnens röst. Detta menar Bergnehr är problematiskt då den vuxne nödvändigtvis inte är neutral och besitter en maktposition. Risken som Bergnehr ser är att barnens eget inflytande inte längre anses vara relevant eftersom de vuxna redan beaktat barnens perspektiv. Exempel på detta är något som återfinns i citaten ovan från handläggare D som beskriver att de utgår från barnperspektivet i utredningar för att beakta barnet, samt handläggare A som uttrycker att de pratar *om* barnen snarare än med barnen.

Handläggare F beskriver att de inte lägger så mycket tid på barnen då det är föräldrarna som är aktuella på Ekonomiskt bistånd. Vidare beskriver handläggaren en problematik av att hen anser att barn inte ska behöva lida för att föräldrarna har Ekonomiskt bistånd. Detta utgår från resonemanget att barnen inte ska behöva vara med som vare sig tolk eller i utredningssamtal. Risken som handläggaren ser är att barnen får skuld känslor om de till exempel tror att och familjen inte fick Ekonomiskt bistånd på grund av dem. Handläggaren uttrycker att "barn ska få vara barn helt enkelt". Detta tolkar jag som att handläggaren anser att barnen skall undslippa ansvaret och eventuell oro som tillkommer med föräldrarnas behov av Ekonomiskt bistånd. Den tolkningen som handläggaren gör av barns utsatthet kan relateras till Mattssons (2010) resonemang om det socialkonstruktivistiska perspektivet, nämligen diskursen kring det oskyldiga och försvarslösa barnet som måste skyddas. Detta är något som återfinns i James m.fl. (2010) där författaren beskriver att det är vanligt förekommande att barnet betraktas som någon som behöver skydd, snarare än aktörer i sammanhanget. Konstruktionen av barnet som någon som behöver skydd är en del av den diskurs kring barn som råder generellt i samhället, vilket kan vara en förklaring till varför barnkonventionen tolkas på detta sätt och till följd av detta inte heller får en större implementering än det som gjorts hittills av barnkonventionen och artikel 12.

5.2 Synen på barnen

Under studiens gång har det framkommit att handläggarnas syn på barnen har varit olika, det framkommer delvis i föregående avsnitt där en stark betoning av föräldraansvaret var ett tema i intervjuerna. Med detta i åtanke kommer det resonemanget utvecklas och sammankopplas med en beskrivning och tolkning av handläggarnas konstruktion av barn.

Handläggare B beskriver att det inte är helt tydligt vilka rättigheter barnen har i utredningar, hen beskriver att hen som handläggare vänder sig till föräldrarna eftersom det är dem som är försörjningsansvariga och att det därför är med föräldrarna som samtalen sker då det är hos dem ansvaret ligger. På frågan om hen upplever att barnen får vara delaktiga i utredningarna är svaret nej, hen beskriver att generellt så tas ingen kontakt med barnen, och orsaken till det beskrivs vara frågetecken kring exempelvis sekretess. Handläggare E besvarar samma fråga med att enda gången hen träffar barn i utredningar är om barnen är så små att de följer med föräldrarna på eventuella möten som sker: "alltså enda gången jag träffar barn det är ju det är

så att barnen är med på första besöket när jag träffar familjen eller om de är med på något uppföljningsmöte, och det är ju ofta små barn...”. Detta tolkar jag som att barnen inte tar en stor roll i utredningen utan att det snarare är en tillfällighet om handläggaren får möjlighet att träffa barnen eller ej. Handläggarna förmedlar en likartad bild av att barnen inte tar en stor roll i utredningarna om ekonomiskt bistånd. Det handläggarna beskriver kan tolkas utifrån Fernqvists (2012) resonemang om att barn ofta inte betraktas som sociala aktörer utan endast ses som en komponent i familjen. Barnets position när det gäller makt, aktörskap och tillgång till inflytande begränsas jämfört med förälderns position. Det blir tydligt att det rådande perspektivet på barnen inte utmärks av det delaktighetsperspektiv som Näsman m.fl. (2015) beskriver. Ett delaktighetsperspektiv enligt Näsman m. fl syftar på en syn på barn där barnet ses som en aktör med kompetens att få påverka sitt liv. Vidare beskriver författarna att delaktighetsperspektivet kan vara fördelaktigt för ett barn som befinner sig i en utsatt situation. Detta eftersom barnet kan ge viktig information kring sin situation, problem och eventuella tankar denne har.

Handläggare C beskriver ett resonemang som skulle kunna liknas vid delaktighetsperspektivet och en tendens att minimera risker för barn som befinner sig i en utsatt situation. Handläggaren beskriver att det är viktigt att uppmärksamma barnen i utredningar om Ekonomiskt bistånd:

För tittar man på det stora hela så är det ju fler barn aktuella hos oss på försörjningsstöd än vad det är på Barn och unga sidan till exempel och man vet ju att ekonomisk utsatthet är ju en riskfaktor lika väl som att kanske vistas i en miljö med missbruk eller psykisk ohälsa för barnen. Så det är ju ur ett kommunperspektiv är det ju jätteviktigt att vi får in det även här, att uppmärksamma barn i en ekonomisk utsatthet.

Uttalandet tolkar jag som att handläggaren är medveten om att ekonomisk utsatthet är en riskfaktor och därför anser att det finns en relevans och möjlighet att fånga upp barn som lever i denna typ av utsatthet. Salonen (2018) beskriver just denna problematik och att riskfaktorer med barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer har ökat. Handläggarens uttalande är snarlikt med det resonemang som Näsman m.fl. (2015) för, nämligen att ett delaktighetsperspektiv är viktigt för barn som befinner sig i en utsatt situation. Handläggare C kan därför tolkas som att hen delvis utgår från ett delaktighetsperspektiv i relation till barnen. Dock resonerar handläggaren kring att det kan finnas svårigheter med att göra barnen delaktiga:

jag tänker att det kan finnas en risk att man belastar barnen, alltså skuldbelägger på nåt vis... för det som egentligen inte är deras ansvar samtidigt så är det väl så att barn vet väl också mer än vad dom vuxna kanske tror att dom vet.

Detta resonemang kan mer relateras till det som Näsman m.fl. (2015) beskriver som omsorgsperspektivet, nämligen att barnen är sårbara och i behov av skydd från vuxna som tar ansvar för barnens behov. Det är enligt Näsman m.fl. (2015) fullt möjligt att kombinera omsorgsperspektivet och delaktighetsperspektivet, för att kunna agera stöd till barn, samt få ta del av barnens uttryckta situation, tankar och eventuella problem, vilket jag tolkar är något som handläggare C strävar efter.

Flertalet handläggare ger uttryck för en syn på barnet som ett skyddsobjekt, likt omsorgsperspektivet. Handläggaren D beskriver ett dilemma huruvida barnen ska kontaktas i utredningar eller ej: ”ska dom verkligen informeras om att mamma och pappa har ekonomiskt bistånd och att det är handläggaren på ekonomiskt bistånd som bestämmer om du ska få ekonomiskt bistånd till en cykel eller inte...?” Detta tolkar jag som ett etiskt dilemma som professionen ställs inför, nämligen ska barnet behöva ta del av information som kan vara jobbig att hantera, eller ställas utanför utredningen. Vidare resonerar handläggaren kring om barn ska få vara barn, utan att dras in i socialtjänstens utredningar och att det kan vara en problematik i de fall där föräldrarna inte vill berätta för sina barn att de uppbär ekonomiskt bistånd. Det verkar vara en fin balansgång mellan att involvera och göra barnen delaktiga, samtidigt som barnen ska skyddas och inte belastas med oro eller skuld kring ekonomin. Detta beskrivs på följande sätt av handläggare F: ”Men jag är av den åsikten då att jag tycker inte att barnen ska behöva lida för att föräldrarna har ekonomiskt bistånd.”. Detta tolkar jag som ett uttryck för en vilja att skydda barnen från oro eller negativa känslor kring familjens aktuella situation som mottagare av ekonomiskt bistånd.

Handläggarnas syn på barn som skyddsobjekt som inte bör utsättas för eventuell oro, skuld eller negativa känslor kring familjens ekonomi kan tolkas utifrån Fernqvist (2012) och Harjus (2008) resonemang om att barn i familjer med ekonomisk utsatthet formar egna strategier till följd av utsattheten. Dessa strategier kan vara att barnen tar på sig en ansvarsroll och därmed undviker att be om pengar till aktiviteter som är kostsamma eller undviker att ta hem vänner (Fernqvist, 2012). Handläggarnas rädsla att ge barnen för mycket inflytande kan därför förstås utifrån Fernqvists beskrivning av att barnen riskerar att se sig själva som en utgift, och att inte involvera barn i utredningar kan därför vara ett sätt att skona barnen från vetskapen om den ekonomiska utsattheten, och därmed skona barnen från en oro för ekonomin. Att i första hand se barn som skyddsobjekt verkar därmed vara den dominerande diskurs som flertalet handläggare har anslutit sig till.

5.2.1 Olika konstruktioner av barnen

Något som är en gemensam nämnare för flertalet handläggare är att barnen ibland kan vara delaktiga i utredningar, men då i rollen som tolk mellan handläggare och förälder. Handläggare B beskriver att hen i en utredning om reskostnader för barnet, hade utredningssamtalet med barnet”...för mamman där var ganska språksvag också då, men vad det var som gjorde att hon inte kunde få busskort från skolan och så då... så då gjorde jag utredningen där med barnet då”. Anledning till att utredningssamtalet hölls med barnet, tolkar jag vara för att föräldern i detta fall var språksvag och inte hade möjlighet att besvara frågorna. Även handläggare E beskriver att det förekommer att hen i sitt arbete har kontakt med barnen, främst de i gymnasieålder, i de fall som föräldrarna har språksvårigheter: ”men om det är föräldrar med språksvårigheter så blir det att man pratar med barnen, men det brukar ju oftast vara barn som går i gymnasiet.” Jag tolkar det handläggaren säger som att det finns tillfällen då hen pratar med barnen i utredningar, och att det då rör äldre barn som har lättare för det svenska språket än föräldrarna. Även handläggare A beskriver att hen nästan aldrig har kontakt med barnen men att det händer att hen har kontakt med barnen då föräldrar ibland tar hjälp av barnen som tolk i samtal. Likaså handläggare F beskriver att

kontakt med barnen sällan sker, men att i vissa fall sker kontakt med barnen då föräldrarna väljer att använda barnen som tolkar. Det sker då att handläggaren får prata med barnen eftersom föräldrarna inte kan språket. Det är tydligt att det är flertalet av respondenterna som har kontakt med barn i rollen som tolk, dock uttrycker samtliga att de är medvetna om att barnen ej ska delta som tolkar. Det kan dock ske av olika anledningar, bland annat på grund av tidspress, föräldrarnas önskan samt med syfte att göra utredningen smidig. Att barn används som tolkar är intressant eftersom flertalet av handläggarna har redogjort för sin syn där barnen ses som någon som bör slippa ansvar och vetskap om den ekonomiska utsattheten. Detta synes vara en motstridighet mellan två olika diskurser kring konstruktionen av barn. De är motstridiga då den ena diskursen konstruerar barn som ett skyddsobjekt, medan den andra diskursen konstruerar barn som kompetenta nog att tolka och på så sätt delges information om familjens ekonomiska situation. Detta kan relateras till det James, Prout och Jenks (1998) beskriver kring att barndomen kan påverkas av vilka attribut barn tillskrivs. I dessa fall kan det vara så att barn med en viss etnicitet och klass tillskrivs en annan position i samhället, samt en annan kompetens och aktörskap än de barn vars föräldrar inte är språksvaga. Barn med språksvaga föräldrar konstrueras som kompetenta att ta rollen som tolk och på så sätt görs de delaktiga i utredningen av föräldrarnas ekonomi, medan barn som inte har språksvaga föräldrar kan tillskrivas andra attribut och därmed inte förväntas delta i utredningen på samma sätt.

Näsman m.fl. (2015) beskriver begreppet *Young carers*, vilket berör barn som har föräldrar i utsatta situationer och där barnet tar ansvar för och vårdar sina föräldrar, barnen blir en omsorgsgivare. Vidare beskriver Näsman m.fl. (2015) begreppet *föräldraifiering*, detta benämns vara en problematik mellan att barnen ska ges en ansvarsfri barndom samtidigt som barnen blir en omsorgsgivare och därmed fyller en vuxen persons roll. Näsman m.fl. påpekar att det kan innebära en risk för barnen att ses som anhöriga som är tillgängliga för att ge stöd, och de kan då utsättas för negativa påfrestningar. Detta kan relateras till det faktum att respondenterna i denna studie uppvisar två olika syner på barnen. Bland annat en syn på barnet som ett skyddsobjekt som inte bör utsättas för onödigt oro kring ekonomi. Samtidigt framställs också bilden av barn som kompetenta nog att agera tolk i kontakten mellan handläggare och förälder. Detta kan som Näsman m.fl. (2015) belyser, i detta fall innebära en risk för att barn med språksvaga föräldrar blir omsorgsgivare och därmed inte får den problemfria och skyddade barndomen som handläggarna strävar efter.

Näsman m.fl. (2015) betonar dock att anhörigrollen, beroende på vilken roll barnet får ta, kan vara olika belastande. De praktiska rollerna sägs vara mindre belastande än de emotionella. Detta tolkar jag vara en definitionsfråga, barnets roll som tolk kan anses vara just praktisk då de hjälper till med att ringa och utbyta information. Dock ser jag att den även skulle kunna klassas som emotionell då informationen barnen tar del av och delar med sig av trots allt berör familjens ekonomi, och möjligtvis kan innehålla jobbig eller tung information. Att barn används som tolk krockar med att handläggarna beskriver det faktum att de vill skona barnen från eventuell oro, skuld eller negativa känslor kring familjens ekonomi. Barnets position går från att i första hand ses som ett skyddsobjekt till att barnet ses som kompetent nog att delta i utredningen och diskutera ekonomiska frågor för sina föräldrars räkning.

6 DISKUSSION

I detta avsnitt presenteras en diskussion av studiens resultat att presenteras. Avsnittet inleds med en genomgång av studiens resultat i relation till uppsatsens syfte och frågeställningar. Avsnittet är för tydlighetens skull strukturerat utefter de två frågeställningarna för studien. I resultatdiskussionen sätts resultatet även i relation till tidigare forskning samt vald teori, samt en diskussion av hur resultatet skulle kunna användas praktiskt inom Socialt arbete. Detta följs av en metoddiskussion där en kritisk diskussion kring studiens metod förs samt en diskussion kring forskningsetiska aspekter samt reflektioner kring eventuella etiska problem.

6.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna uppsats var att få fördjupad kunskap om, och i så fall hur, införandet av Barnkonventionen som lag, förändrat arbetssätt vid handläggning av Ekonomiskt bistånd. Vidare syftade uppsatsen till att studera hur handläggare som arbetar med att utreda ekonomiskt bistånd ser på sina möjligheter att arbeta i enlighet med principerna i barnkonventionen, samt hur detta kan förstås utifrån olika diskursiva föreställningar om barn. Avsnittet kommer för tydlighetens skull vara strukturerat utifrån de två frågeställningarna för studien.

Sammantaget visar resultatet på att de intervjuade handläggarnas arbetssätt till övervägande del inte har påverkats sedan barnkonventionen blev lag. Vidare framkommer att handläggarnas synsätt på barns delaktighet i utredningar om Ekonomiskt bistånd kan tolkas basera sig på två diskurser, där den ena utgörs av en diskurs om barn som skyddsobjekt, och den andra utgör en diskurs om föräldrans ansvar. Ekonomiska frågor konstrueras enligt båda dessa diskurser vara vuxenfrågor som barn ska skyddas från att behöva ta alltför mycket ansvar för, eller få mer mycket insyn i än vad de kan antas klara av. De två dominerande diskurserna där ekonomiska frågor ses som föräldrars ansvar och barnen ses som skyddsobjekt verkar dock inte vara giltig i vissa fall, de fall när barn får vara tolkar åt sina föräldrar. Trots att handläggare uppger att de är medvetna om att barn inte borde anlitas som tolkar, uppger handläggare att barn används som tolkar åt föräldrar med bristande språkkunskap. I just dessa fall verkar handläggarna göra avsteg från de annars dominerande diskurserna om barn som skyddsobjekt och ekonomiska frågor som föräldrars ansvar.

6.1.1 *Upplever handläggare att utredningsarbete och beslut som rör ekonomiskt bistånd för barnfamiljer förändrats sedan Barnkonventionen infördes som lag och i så fall på vilket sätt?*

Det framhävs av handläggarna en positivitet gentemot barnkonventionen och de uttrycker en önskan kring att barnens delaktighet skall öka. I anslutning till studiens första frågeställning framkom det av respondenterna att förändringarna till följd av införandet av barnkonventionen som lag var knappa. Det som framkom var att det fanns en bred tolkning av vad just barnkonventionen har för roll i relation till Ekonomiskt bistånd. Totalt fem av sex intervjuade respondenter uppgav att det inte har blivit någon praktisk förändring i

utredningsarbetet sedan barnkonventionen blev lag. En av dessa 5 kommuner berättar dock att de har ett pågående arbete att implementera barnkonventionen, men att detta inte ännu medfört förändringar i arbetssättet. Det var därmed endast en av sex respondenter som uppgav att arbetssättet har ändrat sig praktiskt som direkt följd av att barnkonventionen blev lag, förändringen var att de infört en ny rubrik i beslutsmallen med syfte att beakta barnperspektivet. Som jag tidigare redogjort för gick jag in med en förförståelse att införandet av barnkonventionen som lag skulle ha påverkat arbetssättet vid utredningar av ekonomiskt bistånd. Denna förförståelse reviderades under tiden som intervjuerna genomfördes då det framkom att så inte var fallet, i alla fall inte i de kommuner som finns representerade i denna studie.

Det framkommer att barnkonventionen tolkas till viss del olika av handläggarna, men att flertalet har en överensstämmande tolkning, nämligen betoningen av föräldraansvaret. Ett återkommande resonemang är att det är föräldrarna som är aktuella på Ekonomiskt bistånd och barnen blir därmed inte i fokus i utredningen. Det som krockar i handläggarnas resonemang är att flera av dem beskriver att utredningen trots allt berör barnen, men ändå tar fokuset på föräldrarna överhand. Detta är en tolkning som handläggarna gjort och därmed arbetar utifrån, vilket kan bero på att denna diskurs är tongivande i samhället och/eller den enheten de arbetar på. Det visar också på den komplexitet som Stern (2007) berör kring tolkning av artikel 12. Svårigheten verkar finnas i hur barnkonventionens artikel 12 "konventionsstaterna ska tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet" ska tolkas (UNICEF, 2020). Respondenterna menar att utredningarna visserligen berör barnet, men att det är föräldrarna som har ansvaret. Detta leder, i den aktuella studien, till att barnens delaktighet blir lidande. Argumentet som flertalet av respondenterna har är att skydda barnen från ansvar och eventuella skuldkänslor som kan uppstå om de ges delaktighet i familjens ekonomiska svårigheter. Det framkommer i studien att, utifrån det socialkonstruktivistiska perspektivet, konstrueras barn framförallt utifrån att vara skyddsobjekt. Att se barnen som någon som behöver skydd, snarare än en aktör verkar vara en rådande diskurs som kan vara förklaringen till varför barnkonventionen tolkas på det sätt som den gör, och följderna kan vara att barnkonventionen inte implementeras mer vid utredningar av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer.

Tidigare forskning av Stern (2007) och utredningen *Barnkonventionen blir svensk lag* från Statens offentliga utredningar (SOU 2016:19) visar att det finns svårigheter med att hantera och tolka barnkonventionens artiklar, bland annat artikel 12. Denna studies resultat visar i enlighet med tidigare forskning att det finns svårigheter när det gäller att tolka barnkonventionen. Det som enligt de intervjuade handläggarna skulle kunna underlätta arbetet och möjliggöra barnens delaktighet vore om en nationell definition av artikel 12s innebörd skulle tas fram. Det finns dock en problematik i en nationell definition då barns delaktighet kan ha olika stor roll i olika utredningar samt vara relaterad till barnets ålder och mognad. Dock skulle en definition av artikel 12 kunna anpassas utifrån Ekonomiskt bistånd och på så sätt kunna underlätta utredningsarbetet. Det framkommer att handläggarna inte har ändrat sitt arbetssätt nämnvärt. Handläggarnas tolkning av barnkonventionen är bland annat att de tolkar föräldraansvaret som starkt, och därmed har de inte heller ändrat arbetssättet, eftersom de anser att de redan följer barnkonventionens artiklar. Det faktum att

olika kommuner tolkar barnkonventionen på olika sätt och därmed implementerar den olika, eventuellt inte implementerar den alls, visar på att lagen och dess tillämpning kan behöva förtydligas på nationell nivå. Resultatet från denna studie belyser denna problematik kring att tolka barnkonventionen och kan förhoppningsvis bidra till diskussionen i professionen om hur barn kan göras mer delaktiga.

6.1.2 Vilka diskursiva föreställningar har handläggare om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av Ekonomiskt bistånd till familjen?

Under studien har det framkommit att handläggarnas syn på barnen varit olika. Resultatet visar, som nämnt ovan, att den främsta motiveringen för att barn inte görs delaktiga i utredningar är på grund av den mest dominerande diskursen, att betrakta barnen som ett skyddsobjekt, samt diskursen om föräldrans ansvar är stark. De handläggare som beskriver en önskan om ett ökat delaktighetsperspektiv för barn i frågor som rör familjens ekonomi uppger att de bromsas av en rädsla för att utsätta barnen för belastning, oro eller skuldbeläggande. Istället för att betrakta barnen utifrån delaktighetsperspektivet, tenderar handläggarna att betrakta barnen utifrån omsorgsperspektivet. Det beskrivs som ett etiskt dilemma huruvida barnen ska få delaktighet i utredningar eller inte. Konstruktionen av barn som skyddsobjekt eller synen på barn ur omsorgsperspektivet verkar därmed vara central.

Trots att konstruktionen av barn som skyddsobjekt när det gäller insyn i familjens ekonomi, framkommer att flertalet handläggare beskriver att barnen ibland blir anlitade som tolkar och ses då kompetent nog att delta i utredningen och diskutera ekonomiska frågor för sina föräldrars räkning. Barns delaktighet hänger därmed mer samman med myndighetens behov av barnet som tolk då föräldrarna har språksvaghet eller föräldrarnas behov av barnens hjälp. När barnen agerar tolk blir barnen automatiskt delaktiga och får ta del av information kring familjens ekonomiska situation. Detta är sådan information som respondenterna tidigare beskrivit att de vill skona barnen ifrån. Utifrån Mattssons (2010) definition kan detta tolkas som två olika diskurser. Det verkar således som att diskurserna kolliderar, nämligen den ena konstruerar barn som ett skyddsobjekt som inte bör vara för delaktiga i diskussioner som rör ekonomi, medan den andra diskursen som konstruerar barn som kompetenta nog att vara delaktiga i diskussioner som rör familjens ekonomi framförallt hänger samman med behovet av barnet som tolk. Överensstämmande med det som James, Prout och Jenks (1998) beskriver så framkommer det i studien att barndomen kan påverkas av vilka attribut barn tillskrivs. I dessa fall kan det vara så att barn som tolkar tillskrivs kompetens på ett sätt som barn vars föräldrar har svenska som modersmål inte gör. Att barn i vissa fall tillskrivs kompetens blir problematiskt då det finns en risk att de barn som tolkar åt sina föräldrar får bära ett för stort ansvar medan barn vars föräldrar har svenska som modersmål i högre utsträckning konstrueras som skyddsobjekt och därmed inte görs delaktiga alls i utredningen.

Näsman m.fl. (2015) belyser det barndomssociologiska perspektivet i relation till socialt arbete genom att belysa begreppet young carers, begreppet berör barn som har föräldrar i utsatta situationer och där barnet tar ansvar för och vårdar sina föräldrar, barnen blir således en omsorgsgivare. Studiens resultat relaterar detta begrepp till barnen som agerar tolk, det

finns en risk att barnen blir en omsorgsgivare som åläggs ett emotionellt och praktiskt ansvar. Detta kan leda till att barnen inte skonas från den oro, ansvar eller skuld känslan som handläggarna uttrycker vara en risk för andra barn. Det finns bevisligen en komplexitet kring konstruktionen av barn och barndom då det förekommer att barn tolkar i utredningar, vilket visar på förekomsten av en konstruktion av barnet som kompetenta nog att ta del av utredningen. Det framkom av flertalet handläggare att de var medvetna och strävade efter att barn inte ska delta som tolk, därmed kan frågan ställas hur det kommer sig att detta ändå sker? Kan det tänkas bero på organisatoriska faktorer i form av tidspress där handläggarna inte har tid att tillgodose spontana möten med tolk? Det finns bevisligen en önskan om att skona barnen från oro kring ekonomin och en strävan efter att barn ska få vara barn.

Likt Mattsons beskrivning är det fullt normalt att individer i samhället följer de maktstrukturer i samhället som existerar, en maktstruktur som råder är ofta bekant och bekväm vilket leder till att de kan vara svåra att identifiera. Även om en maktstruktur tenderar att inte märkas på individuell nivå kan de bli påtagliga på strukturell nivå (Mattsson, 2010). Den aktuella studiens resultat kan anses vara av relevans för socialt arbete då det kan belysa eventuella maktstrukturer som råder inom Ekonomiskt bistånd. Den kan med fördel väcka en diskussion kring vilka konstruktioner av barn och barndom som styr det sociala arbetets praktik, och utifrån ett kritiskt perspektiv peka på maktstrukturer som gör att barn inte behandlas lika utifrån vilka attribut barn tillskrivs.

6.2 Metoddiskussion

Samtliga intervjuer som skedde genomfördes via telefon. Det var den rådande pandemi som världen befinner sig i som gjorde att intervjuer på distans var nödvändigt. Respondenterna i studien fick välja mellan telefonintervju och videosamtalsintervju, samtliga valde telefonintervju. Att göra telefonintervjuer kan vara negativt enligt Bryman (2011) då detta ej gör det möjligt att observera respondenten under intervjun, vilket kan vara nyttigt för att kunna observera eventuellt obehag eller andra reaktioner från respondenten. Vidare kan det vara användbart att se respondenten under intervjun för att observera ytterligare reaktioner på de ställda frågorna, likaså minskar risken för att respondent och forskare ska börja tala samtidigt då det vid en videointervju går att läsa av den andre. Vidare belyser Bryman att telefonintervjuer lämpar sig som kortare intervjuer, vilket gör att de inte blir lika tidskrävande för respondenten.

Studien har genomförts i form av semistrukturerade intervjuer. Detta innebar att intervjuguiden har varit föränderlig och utvecklats allt eftersom intervjuerna har genomförts. Det som kan uppfattas negativt till följd av det, är att de första genomförda intervjuerna riskerar att inte bli fullt lika fördjupade som de intervjuer som genomfördes i slutet då det framkom intressanta aspekter med tidens gång. Ytterligare en svårighet som framkom var att samtliga intervjufrågor inte visade sig vara relevanta. Intervjuguiden innehöll frågor som berör implementering av barnkonventionen, men eftersom majoriteten av respondenterna inte hade en pågående implementering upplevdes dessa frågor som överflödiga.

Semistrukturerade intervjuer upplevdes som en relevant metod då syftet med studien var att få ta del av handläggarnas personliga tolkningar och konstruktioner av ett visst fenomen. Detta leder till att resultatet av studien skulle ha kunnat bli ett annat om det varit sex andra respondenter som deltagit. En alternativ metod för att få en förståelse för hur olika handläggare arbetar samt reflekterar kring konstruktionen av barn i utredningarna hade kunnat vara fokusgruppsintervjuer. Detta genomfördes dock inte med hänsyn till den korta tidsram som var aktuell under tiden för studien. Det var i rådande pandemi svårt för respondenterna att finna tid till intervju vilket gjorde att det framstod svårt att förena respondenterna till en tid som passade samtliga.

Syftet med studien var att studera huruvida barnkonventionen påverkat handläggares arbetssätt inom Ekonomiskt bistånd, samt vilka diskursiva föreställningar handläggare har om barns möjlighet att vara delaktiga i utredningar av Ekonomiskt bistånd. Eftersom min målgrupp var handläggare inom Ekonomiskt bistånd kan validiteten i studien tänkas stärkas, eftersom de resultat jag presenterar har genererats via den, för studien, relevanta målgruppen. Reliabiliteten i studien kan även tänkas stärkas, eftersom jag studerar handläggarnas egna åsikter och upplevelser, vilket är just det syftet i studien efterfrågar.

Bryman (2011) beskriver begreppet trovärdighet, vilket kan motsvara intern validitet. Detta begrepp avser att mäta hur mycket resultatet i studien är accepterat av andra individer. I denna studie kan trovärdigheten anses sänkas då respondenterna inte har fått möjlighet att bekräfta om jag som författare har tolkat deras beskrivningar rätt. Dock skulle det kunna tänkas att trovärdigheten stärkts genom att studien innehåller en tydlig beskrivning av författarens förståelse, hur datainsamlingen skett, urval och även analysprocessen.

Överförbarhet kan i den kvalitativa forskningen, enligt Bryman (2011) uppstå genom att fokus läggs på tydliga och informationsrika beskrivningar av detaljer. Detta kan ge andra människor en möjlighet att jämföra hur pass överförbara studiens resultat är till ett annat sammanhang. Detta eftersom kvalitativa studier har benägenhet för att studera betydelsen av ett fenomen i olika kontexter. (Bryman, 2011) Studiens överförbarhet kan tänkas vara relevant i andra sammanhang, exempelvis kan diskursen kring föräldraansvaret vara överförbart till andra enheter inom socialtjänsten där utredningar med barn och föräldrar förekommer. Vidare kan problematiken med barn som tolkar tänkas återfinnas inom exempelvis vården där barn och föräldrar även kan vara aktuella. Urvalet gjordes med syfte att öka den geografiska spridningen för att på så sätt får en så stor spridning som möjligt.

Något som slutligen bör tilläggas är att under tiden för studien befann sig världen i en pågående pandemi. Flertalet respondenter har påpekat att detta kan ha senarelagt en eventuell diskussion kring implementering av barnkonvention. Med det sagt kan detta vara en anledning till att barnkonventionen inte hade implementerats i alla kommuner vid tiden för intervjun.

6.3 Etikdiskussion

Datansamlingen har följt de Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer vad gäller informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet. Alla respondenter har varit myndiga och gett sitt medgivande till att delta i studien. Syftet med studien har varit att bland annat undersöka handläggares erfarenheter och tolkningar. Detta gör att frågorna kunde upplevas som privata då de efterfrågade individens upplevelse. Det har med anledning av detta varit av vikt att respondenterna är medvetna om sin rätt att när som helst avbryta sitt deltagande och deras möjlighet att svara pass på en fråga, om detta känts nödvändigt. Utöver detta är min bedömning att inga etiska problem uppstått som en konsekvens av hur studien genomförts. Respondenternas namn och kön har avkodats i studien för att de inte skall gå att spåra dem, likaså för att läsaren inte skall påverkas av namn och kön under läsningen.

7 SLUTSATSER

Studiens slutsats är att de handläggare som deltar i studien uppger att de inte har ändrat sitt arbetssätt nämnvärt. Det framkommer att tolkningen av barnkonventionen ter sig olika hos respektive handläggare, men att flertalet av respondenterna har en överensstämmande tolkning, nämligen föräldraansvaret. Ett återkommande resonemang är att det är föräldrarna som är aktuella på Ekonomiskt bistånd och inte barnen, vilket kan leda till att arbetssättet inte heller har ändrats för att öka till exempel barns delaktighet. Ytterligare en slutsats i studien är att handläggarna har en syn på barnen som skyddsobjekt, och med anledning av detta inte vill öka barnens delaktighet med syfte att skydda barnen. Trots detta förekommer det att barnen agerar tolk i utredningar. Detta visar på en annan syn på barnen, nämligen synen på barnen som kompetenta nog att ta del av information kring familjens ekonomi, och även barnens roll som omsorgsgivare. Barnen kan därmed konstrueras olika beroende på vilken förutsättningar/bakgrund som barnen har.

7.1 Förslag på fortsatt forskning

Under studiens gång har det kommit upp tankar hos mig kring frågor som skulle vara intressanta att forska vidare om. Eftersom barnkonventionen infördes som lag vid samma tid som världen befann sig i en pandemi kan detta vara en bidragande orsak till att barnkonventionen inte har hunnit implementeras. Det skulle därmed vara av intresse att inom ett par år undersöka om Socialtjänsten och Ekonomiskt bistånd har infört implementeringar och om Socialstyrelsen har kommit med en nationell definition av barnkonventionens artiklar.

REFERENSLISTA

- Alvesson, M., & Sköldbberg, K. (2017). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod* (Tredje upplagan). Lund: Studentlitteratur.
- Barnombudsmannen (2020). **Barnkonventionen**. Stockholm: Barnombudsmannen. Hämtad den 10 november 2020 från <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/>
- Beier, J. (2019). Implementing children's right to be heard: Local attenuations of a global commitment. *Journal of Human Rights*, 18(2), 215–229. <https://doi.org/10.1080/14754835.2018.1515620>
- Bergnehr, D. (2019). Barnperspektiv, barns perspektiv och barns aktörskap – en begreppsdiskussion. *Nordisk tidskrift for pedagogikk & kritikk*, 5, 49–. <https://doi.org/10.23865/ntp.v5.1373>
- BRIS (2020). **Socialtjänstlagen – en viktig nyckel för barnets rättigheter i praktiken**. Stockholm: BRIS. Hämtad den 11 november 2020 från <https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion/kommentarer/socialtjanstlagen---en-viktig-nyckel-for-barnets-rattigheter-i-praktiken/>
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Corsaro, W. (2020). Big Ideas from Little People: What Research with Children Contributes to Social Psychology. *Social Psychology Quarterly*, 83(1), 5–25. <https://doi.org/10.1177/0190272520906412>
- Fernqvist, S. (2012). *Barns strategier och ekonomisk utsatthet: knappa resurser som utgångspunkt för en förhandling av positionerna i familjen*. Sociologisk forskning, 3, 173–188.
- Folkhälsomyndigheten (2020). **Lokala allmänna råd för covid-19**. Hämtad 20 november 2020 från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/lokala-allmanna-rad/>
- Harju, A. (2008). *Barns vardag med knapp ekonomi: en studie om barns erfarenheter och strategier*. Doktorsavhandling, Växjö, Växjö University Press. <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:205824/FULLTEXT01.pdf>
- Haugen, M. (2010). The Voice of the Child in Family Mediation: Norway and England. *The International Journal of Children's Rights*, 18(3), 313–333. <https://doi.org/10.1163/157181810X494173>
- James, A., Prout, A., & Jenks, C. (1998). *Theorizing childhood*. Cambridge: Polity Press.

- Jorgensen, M., & Phillips, L. (2002) I the field of discourse analysis. In *Discourse analysis as theory and method* (pp. 1-23). London: SAGE Publications.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S., Lilja, J., & Mannheimer, K. (2005). Teori, metod och empiri. I S. Larsson (Red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s. 19 – 38) Lund: Studentlitteratur.
- Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. Malmö: Gleerups.
- McCafferty, P. (2017). Implementing Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child in Child Protection Decision-Making: A Critical Analysis of the Challenges and Opportunities for Social Work. *Child Care in Practice: Northern Ireland Journal of Multi-Disciplinary Child Care Practice*, 23(4), 327–341.
<https://doi.org/10.1080/13575279.2016.1264368>
- Näsman, E., Alexanderson, K., Fernqvist, S., & Kihlgård, J. (2015). Att se barn som anhöriga. I U. Järkestig-Berggren, L. Magnusson, E. Hanson (Red.), *Att se barn som anhöriga: om relationer, interventioner och omsorgsansvar*. (21–37). Kalmar: Linnéuniversitet.
- SFS 2001:453. **Socialtjänstlagen**. Hämtad den 18 december 2020 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453
- Socialstyrelsen (2012). **Om implementering**. Stockholm: Socialstyrelsen. Hämtad den 11 november från <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2012-6-12.pdf>
- SOU 2016:19. **Barnkonventionen blir svensk lag**. Stockholm: Utredning från Statens offentliga utredningar
- SOU 2020:47. **Framtidens socialtjänst**. Stockholm: Utredning från Statens offentliga utredningar.
- Stern, R. (2007). Rätten till deltagande enligt FN:s barnkonvention. *Nordic Journal of Human Rights*, 1, 17–28.
- Tapio Salonen (2018). **Barnfattigdom i Sverige**. Stockholm: Rapport från Rädda Barnen.
- Tapio Salonen (2012). **Barns ekonomiska utsatthet**. Stockholm: Rapport från Rädda Barnen.
- UNICEF (2020). **Barnkonventionen**. Stockholm: UNICEF. Hämtad den 10 november 2020 från <https://unicef.se/barnkonventionen>

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad den 15 november 2020 från [https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godforskningssed VR 2017.pdf](https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/Godforskningssed_VR_2017.pdf)

BILAGA A INTERVJUGUIDE

1. Hur gammal är du?

2. Vad har du för utbildning?

3. Hur många år har du jobbat inom Socialt arbete?

4. Vad har du för yrkestitel?

5. Hur många år har du arbetat på din nuvarande arbetsplats?

6. Vill du berätta lite om enheten du arbetar på?

- Hur många handläggare på Ekonomiskt bistånd?

- Är handläggarna specialiserade på olika frågor eller arbetar alla med alla sorters ärenden?

7. Handlägger du ärenden där barnfamiljer är aktuella?

8. Har du någon kontakt med barn i en familj som söker ekonomiskt bistånd?

- Hur ser den kontakten ut?

10. Upplever du att barn får möjlighet att vara delaktiga i era utredningar?

Om ja: På vilket sätt?

Om nej: Vilka hinder finns för att barnen ska få vara delaktiga enligt dig?

11. Kan du beskriva dina tankar gällande att barnkonventionen blev lag 1 januari 2020?

12. Har ni en pågående implementering av barnkonventionen på din arbetsplats, eller en kommande?

Om ja: Hur ser den ut?Handledning etc.? Nya rutiner?

Om nej: Varför inte?

13. Upplever du att ditt arbetssätt har förändrats sedan barnkonventionen blev lag?

Om ja: Hur har det förändrats?

- Kan du nämna något exempel?

14. Vad tänker du kring att barn, oavsett ålder, ska kunna uttrycka sin åsikt i ett ärende som berör barnet?

Exempelvis: problematik?

15. Upplever du att barnens inflytande i dina utredningar har förändrats sedan barnkonventionen blev lag?

Om ja: Hur?

16. Ser du några fördelar med att Barnkonventionen blivit lag?

- Utifrån ditt handläggarperspektiv
- Utifrån barnens perspektiv

17. Ser du några nackdelar med att Barnkonventionen blivit lag?

- Utifrån ditt handläggarperspektiv
- Utifrån barnens perspektiv

18. Skulle barn delaktighet i utredningar kring Ekonomiskt bistånd kunna öka på något sätt tänker du?

- Vilka möjligheter finns det för att arbeta på ett sätt som ökar barns delaktighet i utredningar och beslut? arbete?
- Vilka hinder finns det?

19. Är det något ytterligare du vill tillägga?

BILAGA B MISSIVBREV

Hejsan!

Jag heter Beatrice och läser 6:e terminen på Socionomprogrammet på Mälardalens högskola. Anledningen till att jag skriver till Dig är att jag söker intervjupersoner för min C-uppsats.

Uppsatsens syfte är att undersöka om införandet av Barnkonventionen som lag har påverkat utredningsarbete och beslutsfattande i barnnärenden inom Ekonomiskt bistånd. Jag undrar därför om Du, eller någon i ditt arbetsteam, i egenskap av handläggare inom Ekonomiskt bistånd kan tänka dig att ställa upp på en intervju? En central frågeställning i mitt arbete är att utforska om handläggare inom Ekonomiskt bistånd upplever att införandet av den nya lagen har påverkat arbetssätt inom utredning och beslutsfattande. Det vore därför mycket värdefullt för mig att få ta del av Dina erfarenheter!

Intervjun beräknas ta ca 30–40 minuter. På grund av rådande pandemi med Covid-19 kommer intervjun förslagsvis ske genom telefonsamtal, Zoom, eller på annat sätt som du upplever passar dig bäst. Om möjligt vore det bra om intervjun kan genomföras någon gång under vecka 47, alternativt vecka 48. Jag är flexibel med tider och vi kan komma överens om den tid som passar bäst för dig!

Jag kommer i mitt uppsatsarbete följa Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Deltagande i studien är frivilligt och du har möjlighet att avbryta ditt deltagande när du vill, de uppgifter du lämnat kommer då inte användas. Förutsatt att du ger din tillåtelse kommer intervjun att spelas in och sedan transkriberas. Materialet kommer att behandlas konfidentiellt, vilket innebär att intervjumaterialet kommer att förvaras så att ingen utomstående har tillgång till det, och om jag citerar dig i min uppsats kommer ditt namn, namn på din arbetsplats, ort samt andra uppgifter som kan vara känsliga att avidentifieras. Inspelningen och transkriberingen kommer att raderas när uppsatsen är godkänd.

Jag hoppas Du blivit intresserad av att medverka i studien, hör i så fall av dig till mig så bokar vi in en tid för intervju! Om du undrar över något vad gäller studien eller har några andra frågor kan du kontakta mig eller min handledare för ytterligare information.

Tack på förhand!

Vänliga hälsningar

Beatrice

Beatrice Skönvall

bsl18001@student.mdh.se

072-3637640

Handledare:

Kitty Lassinantti

Universitetslektor i socialt arbete/ fil. dr i sociologi

Mälardalens högskola, Akademin för Hälsa, Vård och Välfärd (HVV)

Avdelningen för socialt arbete, Box 325, 631 05 Eskilstuna

kitty.lassinantti@mdh.se

021-101590



MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Box 883, 721 23 Västerås **Tfn:** 021-10 13 00
Box 325, 631 05 Eskilstuna **Tfn:** 016-15 36 00
E-post: info@mdh.se **Webb:** www.mdh.se